

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Marek Hodulík

**Evropský parlament – složení a
pravomoci**

Diplomová práce

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Evropský parlament – složení a pravomoci vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 27. srpna 2012

.....

Poděkování:

Děkuji paní docentce JUDr. Naděždě Šiškové, Ph.D. za cenné rady, připomínky a odbornou pomoc při vedení mé diplomové práce.

Obsah

Seznam zkratk	- 5 -
Úvod	- 6 -
1. Složení a pravomoci Evropského parlamentu v historické retrospektivě	- 10 -
2. Struktura Evropského parlamentu	- 18 -
2.1. Organizace politických skupin v Evropském parlamentu	- 22 -
2.2. Statut poslance	- 23 -
3. Pravomoci EP	- 26 -
3.1. Legislativní pravomoci	- 26 -
3.1.1. Platné legislativní procedury	- 27 -
3.1.1.1. Procedura konzultace	- 27 -
3.1.1.2. Procedura souhlasu	- 30 -
3.1.1.3. Procedura spolurozhodování	- 32 -
3.1.2. Zapojení Evropského parlamentu do tvorby primárního práva	- 35 -
3.1.3. Zapojení Evropského parlamentu při tvorbě legislativy – iniciační pravomoc	- 36 -
3.2. Rozpočtové pravomoci	- 37 -
3.2.1. Schvalování rozpočtu	- 38 -
3.3. Kontrolní pravomoci	- 40 -
3.3.1. Kontrolní pravomoci Evropského parlamentu vůči Komisi	- 40 -
3.3.2. Kontrolní mechanismy Evropského parlamentu uplatňované vůči Radě	- 45 -
3.3.3. Kontrolní mechanismy Evropského parlamentu uplatňované vůči Evropské radě	- 46 -
3.3.4. Kontrolní mechanismy Evropského parlamentu uplatňované vůči ostatním orgánům a členským státům	- 46 -
3.4. Ostatní pravomoci Evropského parlamentu	- 48 -
3.4.1. Evropský parlament jako žalobce u Soudního dvora EU	- 48 -
3.4.2. Pravomoci ve vnějších vztazích	- 48 -
Závěr	- 51 -
Literatura	- 52 -
Odborné články	- 53 -
Webové odkazy	- 53 -
Právní prameny	- 54 -
Judikatura	- 57 -

Seznam zkratk

JEA	Jednotný evropský akt. Úř. věst. L 169, 29. června 1987, s. 27.
Jednací řád EP	Jednací řád Evropského parlamentu. 7. volební období. Červenec 2012. EP-PE_REGL(2012)07-03 [online]. europarl.europa.eu, 3. července 2012 [cit. 12. srpna 2012]. Dostupné na http://www.europarl.europa.eu/RegData/legislation/reglement/2012/07-03/EP-PE_REGL(2012)07-03_CS.rtf .
SEU	Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii. Úř. věst. C 83/13, 30. března 2010, s. 13 a násl.
SFEU	Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie. Úř. věst. C 83/13, 30. března 2010, s. 47 a násl.
Smlouva o ESUO	Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli ze dne 18. září 1951 [online]. eur/lex.europa.eu. [cit. 15. července 2012]. Dostupné na http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/11951K/tif/TRAITES_1951_CECA_1_EN_0001.tif .
Smlouva o EHS	Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství ze dne 25. března 1957 [online]. eur/lex.europa.eu. [cit. 15. července 2012]. Dostupné na http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/11957E/word/11957E.doc .
SPEP	Rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 28. září 2005 o přijetí statutu poslanců Evropského parlamentu (2005/684/ES, Euratom), Úř. věst. L 262, 7. října 2005, s. 1 —10.
SZBP	Společná zahraniční a bezpečnostní politika

Úvod

Evropský parlament prodělal za posledních šest dekad významnou proměnu z poměrně nevýznamného Společného shromáždění Evropského společenství uhlí a oceli až po relativně silnou instituci, kterou je nyní¹. Jeho postavení se měnilo nejen v interakci s ostatními unijními orgány, ale i navenek zejména ve vztahu k národním parlamentům.

Posilování legitimacy Evropského parlamentu souviselo jednak s jeho postupnou proměnou ze zastupitelského orgánu delegovaného z řad členů národních parlamentů v orgán volený, jež reprezentoval zprvu občany jednotlivých členských států, od vstupu Lisabonské smlouvy v platnost pak občany EU², jednak k posílení legitimacy přispělo rozšiřování agendy pod Unii spadající a s tím spojené vytváření nových odpovědnostních vazeb, kde Evropský parlament reprezentoval jedinou přímo volenou instituci zastupující práva občanů EU.

Práce mnou předkládaná má za cíl zmapovat současný stav složení, resp. struktury Evropského parlamentu a pravomocí, které jsou tomuto orgánu přiřknuty.

K naplnění cíle práce jsem využil jednak metodu deskriptivní, jednak metodu analytickou směřující zejména k rozboru příslušných právních norem a judikatury a z nich vyplývajících souvislostí. V každé z kapitol, s drobnou výjimkou kapitoly týkající se historického vývoje složení a pravomocí Evropského parlamentu je tak vytyčen právní základ, kterým se příslušný právní institut řídí, včetně případné judikatury (zpravidla v poznámkách pod čarou), dále je vysvětlen jeho význam, způsob užití a četnost jeho výskytu při jednání Evropského parlamentu a případné souvislosti, které z něj plynou ve vztahu Evropského parlamentu a třetích subjektů.

Při vytváření práce samotné byla užita nejaktuálnější znění právních předpisů, platná k červenci roku 2012, díky čemuž práce poskytuje čtenáři ucelený pohled na danou problematiku k tomuto datu. Valná většina institutů v práci popsaných je pak díky rozsáhlému poznámkovému aparátu odkazována na jejich ukotvení přímo v primárním právu či ve vnitřních předpisech Evropského parlamentu. Tímto

---

¹ CRAIG, Paul, BÚRCA, de Gráinne. *EU Law – Text, Cases and Materials*. 5. vydání. Itálie: Oxford University Press, 2011, s. 51.

² Srovnej čl. 14 odst. 2 Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii. Úř. věst. C 83/13, 30. března 2010, s. 13 a násl.

způsobem jsem se snažil práci ponechat čtivou i pro laické čtenáře, aniž by ovšem ztratila na hodnotě pro kolegy absolventy právnických fakult.

Jistými limity práce pak byla nejen šíře zkoumaného tématu, ale také rozsah práce stanovený vnitřními předpisy zadavatele, díky čemuž nebylo možno postihnout některé aspekty činnosti Evropského parlamentu v plné šíři. V dalším výzkumu by proto bylo vhodné se zejména zabývat vzájemnou interakcí Evropského parlamentu a národních parlamentů a dále rozpracováním bližších vazeb při utváření rozhodnutí Evropského parlamentu.

Práce je členěna do tří základních kapitol. První kapitola nazvaná Složení a pravomoci Evropského parlamentu v historické retrospektivě se zabývá dějinným vývojem Evropského parlamentu od počátku jeho existence až do období přijetí Lisabonské smlouvy. Vývoj je sledován ve dvou liniích a to z hlediska kvantitativních změn souvisejících zejména s přijímáním nových členů, tak v linii kvalitativní související s proměnou pravomocí a působnosti Evropského parlamentu.

Druhá kapitola pojednávající o Struktuře Evropského parlamentu se pak věnuje současnému právnímu ukotvení Evropského parlamentu s důrazem na jeho organizační členění a politickou výstavbu. Pozornost je tak věnována zejména právnímu vymezení jednotlivých orgánů Evropského parlamentu, způsobu jejich výstavby a kompozici. Nechybí ani podkapitola pojednávající o způsobu ustavování politických skupin v rámci Evropského parlamentu a podkapitola zabývající se statusem poslance Evropského parlamentu.

Třetí z kapitol se zabývá pravomocemi Evropského parlamentu. V rámci kapitoly je věnována pozornost nejvýznamnějším funkcím, jež Evropský parlament vykonává, tj. postavení Evropského parlamentu coby spolutvůrce právních aktů EU, jeho roli při schvalování rozpočtu, kontrolním pravomocem a v neposlední řadě jeho zapojení ve vnějších vztazích. Čtenáři je tak předložen souhrnný pohled na problematiku tvorby legislativy včetně pro evropskou legislativu typické tripartice aktérů v podobě zapojení Rady, Komise a Evropského parlamentu, dále jsou popsány jednotlivé procedury přijímání legislativních aktů včetně aktuálního výčtu oblastí, kde je jich užíváno. Nechybí ani stručná analýza týkající se možné participace Evropského parlamentu na navrhování legislativních aktů EU.

V části pojednávající o rozpočtových pravomocích je nejdříve čtenáři poskytnut krátký historický exkurz týkající se zapojení Evropského parlamentu do

této oblasti, dále je pozornost věnována současné podobě procedury schvalování rozpočtu a možnosti jejího politického přesahu.

Nejrozsáhlejší z podkapitol věnovaná kontrolním pravomocem pak nabízí sumář nejpodstatnějších kontrolních pravomocí, které Evropský parlament vykonává ať již ve vztahu k ostatním orgánům, institucím a subjektům Unie, tak ve vztahu k členským státům. Podkapitola je vnitřně členěna do jednotlivých částí právě dle shora zmíněného klíče.

Při zpracování tématu jsem vycházel převážně z primárních zdrojů, tj. právních norem Unie a příslušné judikatury, nápomocny mi byly dále knihy zejména zahraničních autorů publikované pod hlavičkami světoznámých vydavatelství jako jsou Oxford University Press, Cambridge University Press, Palgrave Macmillan či Sweet and Maxwell a dále články publikované v zahraničních odborných časopisech.

Míra rozpracovanosti tématu je ve vztahu k publikační činnosti zahraničních autorů poměrně uspokojivá, v posledních letech vznikly jak ucelené handboky zabývající se komplexně problematikou práva EU (za všechny jmenujme knihu EU Law – Text, Cases and Materials autorů Paula Craiga a Grainné de Burcy (2011) a knihu European Union Law autorů Koena Leanertse a Pieta Van Nuffela (2011)), tak četné tématické práce zabývající pomezím práva a politologie, které poskytují obšírný pohled na problematiku a jednotlivé aspekty politického systému Evropské unie – např. kniha The Political System of the European Union autorů Simona Hixe a Bjorna Hoylanda (2011), European Union Politics Johna Mc Cormicka (2011), Analyzing the European Union Policy Process kolektivu autorů Stephesona, Versluise a van Keulenové (2011) či poněkud starší, ale tématicky stále zajímavá kniha Democratic Politics in the European Parliament autorů Hixe, Nouryho a Rollanda (2007).

Z českých autorů se polisabonskému vývoji na poli politologickém věnuje tandem autorů Petr Fiala - Markéta Pitrová, kteří vydali druhé doplněné vydání knihy Evropská unie. Ve vztahu k této publikaci je nutno ovšem poznamenat, že na mnohých místech kniha zůstala nedotažena a post-lisabonskému uspořádání se věnuje jen okrajově. Dále vznikly učební texty pro posluchače vysokých škol – za všechny jmenujme kolektiv autorů Tichý, Arnold, Zemánek, Král a Dumbrovský a jejich 4. vydání učebnice Evropského práva, či šesté vydání knihy Základy práva Evropské unie pro ekonomy Vladimíra Týče. Podobně jako u Fialy a Pitrové zde ovšem nalezneme řadu již neaktuálních ustanovení a z nich plynoucích závěrů. Je to

dáno zjevně tím, že všechny shora zmíněné knihy měly autorskou uzávěrku na přelomu let 2009/2010. Dosud asi nejaktuálnější publikací, autorovi známou, je praktikum vydané autory Ondřejem Hamulákem a Václavem Stehlíkem pod názvem Praktikum práva Evropské unie – Ústavní základy a soudnictví (2011), které se institucionální problematice stručně věnuje ve své první části.

1. Složení a pravomoci Evropského parlamentu v historické retrospektivě

Prvním předchůdcem Evropského parlamentu v rámci struktur evropských společenství bylo tzv. Společné shromáždění. Jeho právní zakotvení můžeme hledat ve Smlouvě o založení Evropského společenství uhlí a oceli³ a to konkrétně v čl. 20 až 25 této smlouvy. Dle zakládací smlouvy se jednalo o 78 členný sbor, do něhož byli nominováni zástupci národních parlamentů členských zemí ESUO, tedy zástupci Německa, Belgie, Francie, Itálie, Lucemburska a Nizozemí. Každý ze států měl přidělenou kvótu, přičemž rozdělení mandátů bylo disproporční ve prospěch menších států⁴. Tři největší země, tedy Německo, Itálie a Francie disponovaly 18 křesly, Belgii a Nizozemsku bylo přiznáno 10 mandátů a nejmenší Lucembursko získalo 4 hlasy⁵. Čl. 21 sice připouštěl nominaci zástupců i na základě přímé volby občany členských států, k realizaci této možnosti však po celou dobu existence Shromáždění nedošlo.

Původní Společné shromáždění ESUO disponovalo poměrně slabými pravomocemi⁶. Mělo plnit toliko funkci podobnou dozorčím radám u obchodních společností, kdy jeho úkolem byla zejména kontrola činnosti exekutivního orgánu, jímž byl Vysoký úřad. Hlavní úkol Shromáždění tedy spočíval v každoročním projednání výroční zprávy o hospodaření a z toho vyplývající verifikace úkonů Vysokého úřadu⁷. Případný rozpor pak mohl vyústit k odvolání členů Vysokého úřadu.⁸ Kromě verifikace výroční zprávy disponovalo Shromáždění i pravomocí interpelační, kdy členové Shromáždění v souladu s čl. 23 odst. 3 Smlouvy o ESUO byli oprávněni klást členům Vysokého úřadu otázky a tito byli povinni na ně odpovídat.

Změna nejen v personálním uspořádání ale i v pravomocích Shromáždění přišla na konci padesátých let v souvislosti se vznikem Evropského hospodářského

---

³ Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli ze dne 18. září 1951 [online]. eur/lex.europa.eu. [cit. 15. července 2012]. Dostupné na <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/11951K/tif/TRAITES_1951_CECA_1_EN_0001.tif> .

⁴ FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta: *Evropská unie*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010, s. 309.

⁵ Srovnej čl. 21 Smlouvy o ESUO.

⁶ ZBÍRAL, Robert: *Institucionální rámec Evropské unie. Právně-politologický pohled*. Praha: Linde, 2007, s. 22.

⁷ Srovnej čl. 24 Smlouvy o ESUO.

⁸ Členové Vysokého úřadu byli povinni rezignovat v případě, že s výroční zprávou vyslovila nesouhlas 2/3 většina přítomných členů Shromáždění, kteří současně reprezentovali nejméně jednu polovinu všech členů grémia. Srovnej čl. 24 Smlouvy o ESUO.

společenství (EHS) a Evropského společenství pro atomovou energii (Euratom). V rámci zakládacích smluv obou společenství bylo rozhodnuto, že současné Společné shromáždění bude plnit funkci i pro obě nově vzniklá společenství. Smlouva o ESUO tak byla modifikována na základě čl. 2 odst. 2 Úmluvy z 25. března 1957 o některých orgánech společných Evropským společenstvím⁹. Nové znění se odrazilo také v čl. 138 Smlouvy o evropském hospodářském společenství. Kromě rozšíření agendy došlo i k početnímu nárůstu členů Shromáždění a určité korelaci disproporcí mezi malými a velkými zeměmi, kdy u největších zemí Společenství, tj. Německa, Itálie a Francie došlo k zdvojnásobení počtu jejich zástupců (nově získaly po 36 zástupcích), Belgie a Nizozemí si pak polepšily jen o 40% mandátů, což představovalo v absolutních číslech nárůst o 4 křesla (nově tedy 14 delegátů), nejmenší Lucembursko si pak polepšilo o polovinu zastupitelů, kdy nově získalo 6 mandátů (původně 4). Oproti znění smlouvy o ESUO, které připouštělo dvojí způsob ustavení zástupců členských států a to buď přímou volbou nebo jmenováním ze strany parlamentních sborů, došlo ve smlouvách o EHS a Euratomu k ujednocení delegační procedury ve prospěch jmenování členů národními parlamenty z řad jejich zástupců¹⁰. Myšlenka přímých voleb však tímto nebyla opuštěna a čl. 138 Smlouvy o EHS a Smlouvy o Euratomu delegoval na Shromáždění úkol vypracovat návrh na všeobecné a přímé volby konané jednotně ve všech členských státech. Dlužno podotknout, že k faktické realizaci tohoto ustanovení došlo až o dvě dekády později (viz níže).

Z hlediska kompetencí Shromáždění se tyto v rámci jednotlivých smluv významně lišily. Společnou všem smlouvám zůstala kontrolní funkce Shromáždění vůči nadnárodní autoritě, Římské smlouvy pak Shromáždění přiznaly určité legislativní¹¹ a rozpočtové pravomoci¹². Tyto však zajišťovaly Shromáždění pouze nepřímý vliv na rozhodování a celkově byly i nadále hodnoceny jako slabé¹³.

---

⁹ Originální označení dokumentu dle dodatku Smlouvy o ESUO je *Convention of 25. March 1957 on Certain Institutions Common to the European Communities*.

¹⁰ Srovnej čl. 138 odst. 1 Smlouvy o EHS.

¹¹ Čl. 235 dával možnost Radě na návrh Komise a po konzultaci se Shromážděním přijmout vhodná opatření k realizaci cílů Společenství.

¹² Na základě čl. 201 Smlouvy o EHS mohla Rada po konzultaci se Shromážděním přijmout jednomyslně návrh na změnu tvorby rozpočtu z příspěvků členských států a vlastních příjmů Společenství (cla) a tento následně předložit členským státům ke schválení. Čl. 203 pak zajišťoval Shromáždění právo suspenzivního veta ve vztahu k rozpočtu. Její veto však bylo přehlasovatelné kvalifikovanou většinou v Radě.

¹³ FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta: *Evropská unie*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010, s. 311.

Konec padesátých let a léta šedesátá se nesla ve znamení přejmenování Shromáždění. To nejprve začalo užívat názvu Evropské parlamentní shromáždění a následně rezolucí z 30. března 1962 přistoupilo k svému přejmenování na Evropský parlament¹⁴. Nutno podotknout, že se jednalo pouze o neformální pojmenování, oficiální název získal Evropský parlament až na základě Jednotného evropského aktu v roce 1986¹⁵.

Členská základna Evropského parlamentu se nadále rozšiřovala v souvislosti s přistoupením nových členských států. Po vstupu Velké Británie, Irska a Dánska se počet členů rozrostl na 198, v roce 1979, tedy v roce prvních přímých voleb do Evropského parlamentu čítalo toto grémium již 410 členů¹⁶.

Sedmdesátá léta znamenala nárůst pravomocí Evropského parlamentu v oblasti rozpočtu. V souvislosti s budováním společného trhu se vytvářel stále větší tlak na formování vlastních příjmů Společenství. Sílící tlak na reformu příjmů, kdy část příjmů od členských států měla být nahrazena příjmy z cel a agrárního sektoru, s sebou přinášel i tlak na zvýšení pravomoci Evropského parlamentu coby reprezentanta národních parlamentů členských zemí, které díky posílení rozpočtu Společenství měly přijít o část svých rozhodovacích pravomocí na národní úrovni¹⁷. Na základě tzv. Lucemburské dohody z 22. dubna 1970 byl Evropský parlament vybaven možností navrhnout změny rozpočtu v tzv. nezávazných výdajích¹⁸. Následně v roce 1975 se na základě tzv. Bruselské druhé rozpočtové smlouvy se rozšířila pravomoc Evropského parlamentu také na možnost vrácení rozpočtu jako celku¹⁹.

Kromě posilování rozpočtových pravomocí byla pozornost soustředěna i na znovuotevření otázky přímých voleb do Evropského parlamentu. Na summitu v Paříži, konaném ve dnech 9.-10. prosince 1974, bylo rozhodnuto, že první přímé volby do Evropského parlamentu se uskuteční v roce 1978 nebo po tomto roce.

---

¹⁴ LEHMANN, Wilhelm: *The European Parliament: Historical Background* [online]. Europarl.europa.eu, 12.2.2011 [cit. 16. července 2012]. Dostupné na <http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/en/FTU_1.3.1.pdf>.

¹⁵ Pro zjednodušení orientace v textu budu i pro období od roku 1962 do roku 1986 užívat označení Evropský parlament.

¹⁶ HIX Simon, NOURY Andul G., ROLAND Gérard: *Democratic Politics in the European Parliament*. Cambridge: University Press, 2007, s. 13.

¹⁷ RITTBARGER, Berthold: The Creation and Empowerment of the European Parliament. *Journal of Common Market Studies*, 2003, roč. 43, č. 2, s. 213.

¹⁸ FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta: *Evropská unie*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010, s. 312.

¹⁹ Tamtéž.

Následovalo předložení návrhu Evropským parlamentem a jeho odsouhlasení Evropskou radou v roce 1976. 20. září 1976 byl poté v Bruselu podepsán Akt²⁰ o přímých volbách do Evropského parlamentu. Zdlouhavá jednání trvající téměř pět let²¹ tak byla úspěšně zakončena a nic nebránilo uskutečnění prvních přímých voleb do Evropského parlamentu. Ty se uskutečnily ve dnech 7. až 10. června 1979²².

Prosazení přímých voleb dalo Evropskému parlamentu nový rozměr v očích nejen veřejnosti, ale i v očích orgánů Společenství, neboť se jednalo o první orgán Společenství volený přímo.

Samotná procedura voleb byla ponechána na jednotlivých členských státech, Akt o přímých volbách stanovil toliko délku mandátu a rozdělení počtu křesel mezi členské státy²³. K úpravě volební procedury došlo až o 23 let později, v roce 2002 (viz níže).

Osmdesátá léta se opět nesla ve znamení rozšiřování personální základny Evropského parlamentu i jeho pravomocí. Početní základna Evropského parlamentu se rozrostla o 24 nových členů díky přijetí Řecka do Společenství v roce 1981, vstup Španělska a Portugalska (1986) znamenal další nárůst počtu zastupitelů, kterých od roku 1986 bylo celkem 518²⁴.

S rokem 1986 se rovněž pojí podstatné rozšíření pravomocí Evropského parlamentu a v neposlední řadě také oficializace jeho pojmenování Evropským parlamentem. Stalo se tak v souvislosti s přijetím Jednotného evropského aktu²⁵.

Jednotný evropský akt rozšířil zapojení Evropského parlamentu do legislativního procesu, kdy pro některé oblasti²⁶ zavádí rozhodování o návrzích legislativy v tzv. postupu (proceduře) spolupráce²⁷. Kromě toho vzrostla role

---

²⁰ Act Concerning the Election of the Members of the European Parliament by Direct Universal Suffrage ze dne 20 září 1976. Úř. věst. L 278, 8. října 1976, s. 5-11.

²¹ Zdlouhavá jednání se týkala zejména otázky, zda legitimizace přímých voleb do Evropského parlamentu nebude znamenat de facto další posílení pravomocí Evropského parlamentu. Podrobněji FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta: *Evropská unie*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010, s. 313.

²² LEHMANN, Wilhelm: *The European Parliament: Historical Background* [online]. Europarl.europa.eu, 12.2011 [cit. 16. července 2012]. Dostupné na <http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/en/FTU_1.3.1.pdf>.

²³ LENAERTS Koen, NUFFEL Piet Van: *European Union Law*. Londýn: Sweet&Maxwell, 2011, s. 465.

²⁴ HIX Simon, NOURY Andul G., ROLAND Gérard: *Democratic Politics in the European Parliament*. Cambridge: University Press, 2007, str. 13.

²⁵ Srovnej preambuli a dále text čl.3, čl. 6 odst. 2 ad. Jednotného evropského aktu. Úř. věst. L 169, 29. června 1987, s. 27.

²⁶ Jednalo se zejména o oblast antidiskriminačních opatření, oblast volného pohybu pracovníků, svobody usazování a oblast uznávání kvalifikací. Srovnej čl. 6 JEA.

²⁷ Postup spolupráce neboli kooperace spočíval nově především v možnosti Evropského parlamentu kvalifikovanou většinou navrhnout pozměňující návrhy Radě. Srovnej čl. 7 JEA.

Evropského parlamentu také v agendě přijímání nových členů²⁸ a v otázkách rozhodování o mezinárodních závazcích Společenství²⁹.

I devátá dekáda minulého století s sebou přinesla kvantitativní ale i kvalitativní expanzi Evropského parlamentu. Díky podpisu Smlouvy o EU (Maastrichtské smlouvy)³⁰ získal Evropský parlament poměrně silné pravomoci v oblasti prvního pilíře, kde díky nově zavedené proceduře spolurozhodování³¹ získal možnost ve vybraných položkách³² vetovat legislativu, s níž nesouhlasil, aniž by mohl být ze strany Rady přehlasován³³. Současně došlo i k rozšíření oblastí, na nichž se uplatňovala procedura souhlasu³⁴. Parlament se tak stal významným aktérem v procesu přijímání legislativy v prvním pilíři. Dlužno podotknout, že ve zbylých dvou pilířích nezískal žádné významné pravomoci³⁵.

V interakci mezi Evropským parlamentem a ostatními orgány Společenství došlo k posílení jeho pozice³⁶ díky nově zavedenému oprávnění Evropského parlamentu být konzultován v otázce nominace předsedy a následnému hlasování o kompozici tohoto orgánu³⁷.

V očích voličů pak vzrostla legitimita Evropského parlamentu zejména díky zřízení postu ombudsmana, kterého Evropský parlament volil, a právu občanů se na Evropský parlament obracet s peticemi³⁸.

Amsterodamská smlouva z druhé poloviny devadesátých let znamenala posílení role Evropského parlamentu v oblasti legislativního procesu. Procedura

---

²⁸ Jednotný evropský akt nově zavádí při přijímání nových členů tripartitní rozhodování Rada, Komise a nově Evropský parlament, kdy u Evropského parlamentu je vyžadován jeho souhlas s žádostí o členství. Srovnej. Čl. 8 JEA.

²⁹ Původní povinnost Rady konzultovat uzavření mezinárodní smlouvy se Shromážděním vyplývající z čl. 238 Smlouvy o EHS byla nahrazena nutností souhlasu Evropského parlamentu. Srovnej čl. 9 JEA.

³⁰ Smlouva o Evropské unii. Úř. věst. L 93/293, 29. července 1992, s. 61 a násl.

³¹ Čl. 189b Smlouvy o EU.

³² Jednalo se zejména o regulaci vnitřního trhu, svobody usazování a uznávání kvalifikací, dále o oblast vědy a vzdělávání, kultury, veřejného zdraví, ochrany spotřebitele, transevropských sítí a harmonizace technických norem. Srovnej Část třetí – Politiky Společenství a dále čl. 126, 128, 129, 129a, 129d Smlouvy o EU.

³³ Srovnej čl. 189b odst. 2 písm. c) Smlouvy o EU.

³⁴ HIX, Simon, BJORN, Hoyland: *The political system of the European Union*. Londýn: Palgrave Macmillan, 2011, s. 53.

³⁵ FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta: *Evropská unie*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010, s. 318.

³⁶ CRAIG, Paul, BÚRCA, de Gráinne. *EU Law – Text, Cases and Materials*. 5. vydání. Itálie: Oxford University Press, 2011, s. 14.

³⁷ Srovnej čl. 158 odst. 2 Smlouvy o EU.

³⁸ FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta: *Evropská unie*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010, s. 318.

spolupráce byla z větší míry nahrazena procedurou spolurozhodování³⁹, v některých oblastech se stala téměř výhradním způsobem přijímání legislativních aktů⁴⁰. Stejně tak došlo k posílení kontrolní role Evropského parlamentu ve vztahu ke Komisi, kdy byla nahrazena původní procedura konzultace nominace předsedy Komise, zavedená Maastrichtskou smlouvou, procesem přímého schvalování Evropským parlamentem. Formálně tak byl potvrzen směr, který byl nastolen již o několik let dříve v souvislosti s procesem ustavování Santerovy komise v roce 1994⁴¹.

V neposlední řadě je vhodné zmínit i posílení role Evropského parlamentu coby pojistky demokracie a legitimacy rozhodování Společenství vůči členským státům, kdy nově měl Evropský parlament legitimovat sankční postup Komise proti členským státům, jež svým chováním porušovaly základní pravidla a hodnoty EU⁴².

Členská základna se v devadesátých letech rozrostla v souvislosti se sjednocením Německa (1990), kdy se počet členů k roku 1994 zvýšil na 567. Přistoupení Rakouska, Finska a Švédska o rok později znamenalo další navýšení počtu členů a to na 626⁴³. Stále se zvyšující počet poslanců a snaha po jeho regulaci se odrazily i ve znění Amsterodamské smlouvy, kdy tato poprvé zaváděla strop počtu poslanců Evropského parlamentu na hranici 700 poslanců⁴⁴. S dalším rozšiřováním však toto ustanovení ztratilo na aktuálnosti.

Smlouva z Nice⁴⁵ představovala revizi evropských institucí v souvislosti s očekávaným rozšířením Evropský parlament nevyjímaje. Ten opětovně posílil jak v legislativním procesu, kde došlo k rozšíření oblastí, na něž se vztahovalo

---

³⁹ CRAIG, Paul, BÚRCA, de Gráinne. *EU Law – Text, Cases and Materials*. 5. vydání. Itálie: Oxford University Press, 2011, s. 51.

⁴⁰ Jednalo se zejména o oblast zaměstnanosti, životního prostředí a ochrany spotřebitele. Blíže FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta: *Evropská unie*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010, s. 319.

⁴¹ De facto Evropský parlament disponoval právem veta ve vztahu k nominaci předsedy Komise již před Amsterodamskou smlouvou. Dokladem tohoto tvrzení může být proces schvalování Santerovy Komise (1994), kdy sám Santer coby nominovaný kandidát prohlásil, že pokud nebude potvrzen Evropským parlamentem coby vhodný kandidát, sám svoji kandidaturu stáhne, neboť jako předseda Komise by nebyl schopen efektivně vládnout bez tolik potřebné podpory Evropského parlamentu. Podrobněji viz HIX Simon, NOURY Andul G., ROLAND Gérard: *Democratic Politics in the European Parliament*. Cambridge: University Press, 2007, str. 13.

⁴² Blíže FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010, s. 319.

⁴³ HIX Simon, NOURY Andul G., ROLAND Gérard. *Democratic Politics in the European Parliament*. Cambridge: University Press, 2007, str. 13.

⁴⁴ Srovnej čl.3 odst. 3 Amsterodamské smlouvy pozměňující smlouvu o Evropské unii, smlouvy o založení evropských společenství a některé související akty. Úř. věst. C 340/1997, 10. listopadu 1997, s. 1 - 144.

⁴⁵ Smlouva z Nice pozměňující smlouvu o Evropské unii, smlouvy o založení evropských společenství a některé související akty. Úř. věst. C 80/2001, 10. března 2001, s. 1 - 87.

spolurozhodování⁴⁶, tak i ve vztahu ke Komisi, i když zde lze hovořit o nepřímém posílení díky oslabení pozice Rady⁴⁷.

Ve vztahu k členské základně došlo k jejímu růstu zejména v souvislosti s východním rozšířením v roce 2004, kdy počet poslanců dosáhl čísla 732⁴⁸. Po přijetí Bulharska a Rumunska v roce 2007 gradoval počet členů Evropského parlamentu k pomyslnému vrcholu, kdy se dočasně osazenstvo Evropského parlamentu rozrostlo na 785 členů. Článek 190 Smlouvy o ES revidovaný Smlouvou z Nice a Aktem o přistoupení Bulharska a Rumunska ovšem počítal s opětovným poklesem počtu členů Evropského parlamentu a to na 736 v roce 2009⁴⁹. Lisabonská smlouva (2007, účinná prosinec 2009) pak navýšila počet poslanců na 751⁵⁰. Volby do Evropského parlamentu v roce 2009 nicméně proběhly ještě dle pravidel Smlouvy z Nice a tudíž bylo zvoleno 736 poslanců⁵¹.

Na nesoulad počtu europoslanců mezi Smlouvou z Nice a Lisabonskou smlouvou již před konáním voleb upozornila Evropská rada, když v prosinci 2008 přijala Prohlášení⁵², v němž pro případ, kdy by Lisabonská smlouva vstoupila v platnost až po volbách do Evropského parlamentu v květnu 2009, předjímala přijetí nezbytných opatření tak, aby se celkový počet poslanců navýšil na 754 členů⁵³. Tento návrh byl podpořen jak Evropským parlamentem, tak Komisí a 23. června

---

⁴⁶ SHACKLETON, Michael, PETERSON, John. *The Institutions of the European Union*. 2.vydání. Londýn: Oxford University Press, 2006, s. 109.

⁴⁷ Dle čl. 2 odst. 22 Smlouvy z Nice pozměňující smlouvu o Evropské unii, smlouvy o založení evropských společenství a některé související akty, který mění ustanovení čl. 214 odst. 2 Smlouvy o založení Evropského společenství došlo ke změně v hlasování o Komisi v Radě, kde byla nahrazena jednomyslnost kvalifikovanou většinou. De facto tím byla posílena pozice Evropského parlamentu při prosazování vlastního kandidáta. Podrobněji k problematice HIX Simon, NOURY Andul G., ROLAND Gérard: *Democratic Politics in the European Parliament*. Cambridge: University Press, 2007, str. 16.

⁴⁸ HIX Simon, NOURY Andul G., ROLAND Gérard: *Democratic Politics in the European Parliament*. Cambridge: University Press, 2007, str. 13.

⁴⁹ Srovnej čl. 24 odst. 1 Aktu o podmínkách přistoupení Bulharské republiky a Rumunska a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie. Úř. věst. L 157/203, 21. června 2005, s. 203 a násl.

⁵⁰ Čl. 14 odst. 2. SEU stanoví, že počet poslanců Evropského parlamentu nesmí překročit 750, nepočítaje předsedu.

⁵¹ HIX Simon, NOURY Andul G., ROLAND Gérard: *Democratic Politics in the European Parliament*. Cambridge: University Press, 2007, str. 13.

⁵² Prohlášení Evropské rady Lisabonská smlouva – přechodná opatření týkající se složení Evropského parlamentu. Příloha 1 Závěry předsednictví – Brusel 11. a 12. prosince 2008. Sp. zn. 17271/1/08 REV 1, str. 14.

⁵³ Důvodem proč počet europoslanců navržených Radou o tři převyšoval počet, který předjímala Lisabonská smlouva, bylo zvolení 99 poslanců za Německo ve volbách v květnu 2009, přičemž dle návrhu vzniklého za španělského předsednictví bylo nemyslitelné snižovat počet poslanců legitimně zvolených za Německo. Podrobněji k návrhu viz Návrh protokolu, kterým se mění protokol (č.36) o přechodných ustanoveních ze dne 4. prosince 2009. Sp.zn. 17196/09.

2010 odsouhlasen na mezivládní konferenci v Bruselu⁵⁴. Následovala ratifikace v jednotlivých členských zemích a v prosinci 2011 poté došlo k navýšení poslanců na již avizovaných 754⁵⁵. Od roku 2014 by pak měl počet členů poklesnout na předpokládaných 751.

Hledisko pravomocí Evropského parlamentu po přijetí Lisabonské smlouvy je předmětem výkladu v dalších kapitolách.

---

⁵⁴ ZBÍRAL, Robert. *Jak rychle (a nenápadně) lze změnit primární právo EU aneb jak je možné ošálit Václava Klause?* [online]. Jinepravo.blogspot.cz, 21. října 2010 [cit. 16. července 2012]. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.cz/2010/10/robert-zbiral-jak-rychle-nenapadne-lze.html>>.

⁵⁵ LEHMANN, Wilhelm: *Lisabonská smlouva* [online]. Europarl.europa.eu, 1.2012 [cit. 16. července 2012]. Dostupné na <http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/cs/FTU_1.1.5.pdf>.

2. Struktura Evropského parlamentu

Struktura Evropského parlamentu byla historicky determinována zejména rozrůstáním jeho členské základny, postupnou demokratizací a s tím spojeným posilováním legitimacy a pravomocí. Podmíněně pak sehrávalo roli i samotné rozšiřování agendy pod Unii spadající⁵⁶. S tímto trendem souvisely nejen změny v organizaci tělesa samotného, ale i paradigmatata jeho vztahů s ostatními orgány Unie. Evropský parlament za posledních 60 let své existence tak prodělal přerod z tělesa banálního významu v orgán, jež hraje klíčovou roli při utváření politik Unie. Někteří autoři se při hodnocení pozice Evropského parlamentu neomezují jen hranicemi institucí Unie, ale hovoří přímo o instituci, která představuje jeden z nejsilnějších parlamentů světa⁵⁷.

Evropský parlament v současnosti čítá těleso, které má 754 členů a více jak pětitisícový úřednický aparát⁵⁸. Struktura takto rozsáhlého tělesa je dána jednak předpisy primárního práva (stanovení horní hranice počtu poslanců, minimálního a maximálního počtu poslanců za jednotlivé členské státy⁵⁹, částečně organizační struktura⁶⁰, umístění sídla a sídel orgánů⁶¹), jednak předpisy, na něž primární právo odkazuje (jednací řád⁶²).

V čele Evropského parlamentu stojí Předseda a Předsednictvo, které je voleno z řad poslanců Evropského parlamentu⁶³. Předsednictvo se sestává z Předsedy a 14 místopředsedů a dále z pěti kvestorů, jež disponují toliko poradním hlasem⁶⁴. Mandát členů Předsednictva je ohraničen obdobím 2,5 let, přičemž tento

---

⁵⁶ Všem shora zmíněným atributům se věnuje samostatná kapitola této práce.

⁵⁷ YORDANOVA, Nikoleta: The European Parliament: In need of a theory. *European Union Politics*, 2011, roč. 12, č. 4, s. 597.

⁵⁸ Generální sekretariát Evropského parlamentu čítal v roce 2011 celkem 5022 zaměstnanců. Podrobněji viz Graf Zaměstnanci Generálního sekretariátu EP in *Ženy v Evropském parlamentu*. Lucemburk: Oddělení pro rovnost a rozmanitost GR pro personál, 2011, s. 19.

⁵⁹ Srovnej čl. 14 odst. 2 SEU.

⁶⁰ Srovnej čl. 14 odst. 4 SEU.

⁶¹ Srovnej Protokol č. 6 SEU o umístění sídel orgánů a některých institucí, subjektů a útvarů Evropské Unie.

⁶² Srovnej čl. 232 Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie. Úř. věst. C 83/13, 30. března 2010, s. 47 a násl.

⁶³ Srovnej čl. 14 odst. 4 SEU.

⁶⁴ Srovnej čl. 22 odst. 1 a 2 a čl. 16 Jednacího řádu Evropského parlamentu. 7. volební období. Červenec 2012. EP-PE_REGL(2012)07-03 [online]. europarl.europa.eu, 3. července 2012 [cit. 12. srpna 2012]. Dostupné na: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/leglement/2012/07-03/EP-PE_REGL\(2012\)07-03_CS.rtf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/leglement/2012/07-03/EP-PE_REGL(2012)07-03_CS.rtf)>.

může zaniknout uplynutím doby, úmrtím či odvoláním z funkce⁶⁵. Zatímco Předseda je primárně povolán k zastupování Evropského parlamentu navenek a k řízení schůzí samotných⁶⁶, v případě Předsednictva je tomuto orgánu svěřena diskrece v oblasti financí, administrativy a organizace⁶⁷.

Kromě Předsednictva jsou dalšími orgány Evropského parlamentu Konference předsedů sestávající se z Předsedy a předsedů politických skupin⁶⁸, Konference předsedů výborů sdružující předsedy všech stálých nebo zvláštních výborů⁶⁹ a Konference předsedů delegací sestávající se z předsedů všech meziparlamentních delegací⁷⁰.

Konference předsedů je kompetentní zejména v otázkách organizace práce Evropského parlamentu⁷¹ a v oblasti udržování vztahů s ostatními orgány a institucemi Unie⁷², institucemi a organizacemi stojícími mimo Evropskou unii a

---

⁶⁵ Konference předsedů může třípětinovou většinou odevzdaných hlasů pocházejících nejméně ze tří politických skupin navrhnout Parlamentu, aby odvolal z funkce předsedu, místopředsedu, či kvestora. Srovnej čl. 19 Jednacího řádu EP.

⁶⁶ Hlavní kompetence předsedy jsou uvedeny v čl. 20 Jednacího řádu EP. Dle znění ustanovení tohoto článku je Předseda Evropského parlamentu povolán k řízení zasedání, rozhodování o případných restriktivních opatřeních ve vztahu k vystoupení poslanců, schvalování procedurálních změn, stanovování pořadu jednání atd. Ve vztahu k zastupování Evropského parlamentu navenek jsou mu svěřeny pravomoci v oblasti mezinárodní reprezentace a dále v právních, administrativních a finančních otázkách. Srovnej čl. 20 Jednacího řádu EP.

⁶⁷ Předsednictvo dle Jednacího řádu EP rozhoduje o atributech personálního obsazení Sekretariátu, zejména pak jmenuje Generálního tajemníka (čl. 23 odst. 6 a odst.10 a čl. 207), je odpovědné za udržování vztahů s národními parlamenty (čl. 23 odst. 14), stanoví pravidla pro poskytování zázemí jednotlivým politickým skupinám (čl. 31 odst. 2) a nezařazeným poslancům (čl. 33 odst. 1), včetně přidělení finančních prostředků na jejich činnost (čl. 209), stanovuje spolu s Generálním tajemníkem předběžný odhad výdajů Evropského parlamentu (čl. 79), dále určuje pravidla publicity dokumentů Evropského parlamentu (čl. 104), v interakci s veřejností určuje podmínky jazykového styku mimo úřední jazyky (čl. 201 odst. 5), v neposlední řadě je pak odvolací instancí ve věci sankcionování poslanců (čl. 153 a čl. 154) v případě porušení Kodexu chování poslanců Evropského parlamentu v souvislosti s finančními zájmy a střety zájmů (Příloha I). Jednací řád EP.

⁶⁸ Nezařazení poslanci jsou zastoupeni jedním zástupcem s hlasem poradním Srovnej čl. 24 odst. 1 a 2 Jednacího řádu EP.

⁶⁹ Srovnej čl. 27 odst. 1 Jednacího řádu EP.

⁷⁰ Srovnej čl. 28 odst. 1 Jednacího řádu EP.

⁷¹ Tato pravomoc zahrnuje zejména oprávnění k sestavení návrhů pořadů jednání dílčích zasedání Evropského parlamentu, stanovení působnosti a personálního složení stálých, zvláštních a vyšetřovacích výborů, stálých delegací a delegací ad hoc, přičemž tyto dále diskutuje s Konferencí předsedů výborů a Konferencí předsedů delegací. Dále patří do její gesce rozhodnutí o personálním obsazení Dohodovacího výboru při řádném legislativním procesu (procedura spolurozhodování), či o personálním obsazení zástupců Evropského parlamentu v Konventu ve věci změn Smluv. Mimo to schvaluje mandát jednotlivých výborů k vypracování stanovisek v případech, kdy o to nejsou požádány Evropským parlamentem nebo kdy existuje pochybnost o jejich kompetenci. Srovnej čl. 25, 27, 28, 68, 74a Jednacího řádu EP.

⁷² Komise předsedů je např. povolána k rozhodnutí o obsazení zástupce Evropského parlamentu v Interinstitucionálním výboru, který se zabývá zlepšováním přístupnosti dokumentům Unie veřejnosti. Srovnej čl. 104 Jednacího řádu EP a čl. 15 odst. 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady 1049/2001 ze dne 30. května 2001, o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise. Úř. věst. L 145/43, 31. května 2001, s. 331 a násl.

s třetími zeměmi. Mimo to je do její gesce svěřena agenda spojená s veřejným odborným projednáním (konzultacemi) témat obecného evropského zájmu⁷³.

Zbývající dvě konference, tedy Konference předsedů výborů a Konference předsedů delegací, pak zajišťují agendu v rámci chodu těchto orgánů.

Samotná činnost Evropského parlamentu se organizuje ve výborech⁷⁴, přičemž tyto se dále člení na výbory stálé, volené Evropským parlamentem na počátku volebního období na celých 5 let⁷⁵, a výbory zvláštní, které mají omezenou časovou působnost na období maximálně jednoho roku⁷⁶. U stálých výborů je mandát člena omezen na 2,5 roku podobně jako je tomu v případě Předsednictva, přičemž může být opětovně nominován i na zbytek funkčního období⁷⁷. Pro případ porušení práva Unie ze strany jejich orgánů a dalších oprávněných subjektů, včetně orgánů veřejné moci členských států, je zde dána možnost, aby na základě žádosti minimálně jedné čtvrtiny poslanců Evropského parlamentu byl ke konkrétní kauze zřízen zvláštní vyšetřovací výbor⁷⁸. Tato možnost byla v historii využita již několikrát, např. v případě vyšetřování tzv. „nemoci šílených krav“⁷⁹.

Personální obsazení výborů musí odrážet rozložení sil politických skupin v Evropském parlamentu. V případech, kdy se určitá politická skupina odmítne účastnit práce ve výboru, zůstávají její křesla neobsazena, resp. se velikost výboru sníží⁸⁰. Naopak v případě více zájemců za danou politickou skupinu mohou být tito

---

⁷³ Srovnej čl. 25 Jednacího řádu EP.

⁷⁴ Výbory jsou zřizovány vždy na počátku nového volebního období Evropského parlamentu, přičemž návrh na jejich zřízení s výjimkou vyšetřovacích výborů podává Evropskému parlamentu Konference předsedů. Srovnej čl. 183, 184 a 185 Jednacího řádu EP.

⁷⁵ Pro volební období 2009-2014 si Evropský parlament zvolil celkem 20 stálých výborů, a to Zahraniční věci (AFET), Rozvoj (DEVE), Mezinárodní obchod (INTA), Rozpočet (BUDG), Rozpočtovou kontrolu (CONT), Hospodářství a měna (ECON), Zaměstnanost a sociální věci (EMPL), Životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin (ENVI), Průmysl, výzkum a energetika (ITRE), Vnitřní trh a ochrana spotřebitelů (IMCO), Doprava a cestovní ruch (TRAN), Regionální rozvoj (REGI), Zemědělství a rozvoj venkova (AGRI), Rybolov (PECH), Kultura a vzdělávání (CULT), Právní záležitosti (JURI), Občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci (LIBE), Ústavní záležitosti (AFCO), Práva žen a rovnost pohlaví (FEMM), Petice (PETI). *Evropský parlament: Výbory* [online]. europarl.europa.eu [cit. 15. srpna 2012]. Dostupné na: <<http://www.europarl.europa.eu/committees/cs/full-list.html>>

⁷⁶ Ve volebním období 2009-2014 byly doposud ustaveny tři zvláštní výbory – Výbor pro politické výzvy (SURE, ukončil činnost k 30.6.2011), Finanční, hospodářská krize (CRIS, ukončil činnost k 31.7.2011), Organizovaná trestná činnost, korupce a praní peněz (CRIM, působí doposud). *Evropský parlament: Výbory* [online]. europarl.europa.eu [cit. 15. srpna 2012]. Dostupné na <<http://www.europarl.europa.eu/committees/cs/full-list.html>>.

⁷⁷ Srovnej čl. 183 a 184 Jednacího řádu EP.

⁷⁸ Srovnej čl. 185 Jednacího řádu EP.

⁷⁹ *Kontrolní pravomoci* [online]. evropsky-parlament.cz [cit. 25. července 2012]. Dostupné na <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/powers/control.html>>.

⁸⁰ Srovnej čl. 186 Jednacího řádu EP.

nominováni na pozici stálých náhradníků⁸¹. Se souhlasem Konference předsedů mohou výbory zřizovat v rámci své vnitřní organizace podvýbory. Tato praxe však není příliš častá a v posledních dvou obdobích se dotýkala toliko jednoho z výborů a to Výboru pro zahraniční věci⁸². Zasedání výborů se konají v Bruselu⁸³.

Administrativní zázemí Evropskému parlamentu poskytuje Sekretariát, o jehož složení a organizaci rozhoduje Předsednictvo. V čele Sekretariátu stojí Generální tajemník taktéž jmenovaný Předsednictvem⁸⁴. Sídlem sekretariátu je Lucemburk⁸⁵.

Zasedání Evropského parlamentu jsou stálá a trvají vždy jeden rok, přičemž za počátek schůze je považováno vždy druhé úterý měsíce března⁸⁶. Vnitřní členění stálého zasedání je pak dáno čl. 133 Jednacího řádu EP, který stanoví, že dílčí zasedání jsou svolávána v přibližně měsíční periodicitě. Zasedání se dále člení na jednotlivé jednací dny. Samotný pořad jednání je pak v diskreci Konference předsedů, kde tato vychází z návrhu Konference předsedů výborů a z časových možností Komise. Deadline pro rozhodnutí je pak stanoven tři hodiny před samotným dílčím jednáním, kdy musí být finální pořadí jednání oznámeno poslancům⁸⁷.

V souladu s čl. 341 a Protokolem č. 6 SFEU se plenární zasedání Evropského parlamentu, včetně zasedání o rozpočtu, konají ve Štrasburku. Sídlem doplňujících plenárních zasedání a zasedání výborů je pak Brusel.

Otázka sídla Evropského parlamentu a jeho orgánů byla v minulosti častým tématem diskuse. I přes letité snahy poslanců, petice, různé studie a analýzy zůstává zachován status quo a sídlo Evropského parlamentu a jeho orgánů je stále roztrženo mezi Štrasburk, Brusel a Lucemburk. Amsterodamskou smlouvou navíc

---

⁸¹ Počet takto delegovaných stálých náhradníků za politickou skupinu nebo nezařazené poslance musí být menší nebo nejvýše roven počtu řádných členů. Jestliže se počet stálých členů změní, dochází k úpravě i v počtu náhradníků. Při stanovení stálých náhradníků se striktně dbá na politickou příslušnost náhradníka k dané politické skupině, zastoupení napříč politickými skupinami je vyloučeno. Podrobněji k postavení náhradníků srovnej čl. 187 Jednacího řádu EP.

⁸² Zmíněnými podvýbory jsou Podvýbor pro lidská práva (DROI) a Podvýbor pro bezpečnost a obranu (SEDE). *Evropský parlament: Výbory* [online]. europa.eu [cit. 15. srpna 2012]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/committees/cs/full-list.html>.

⁸³ Srovnej Protokol č. 6 SFEU o umístění sídel orgánů a některých institucí, subjektů a útvarů Evropské Unie.

⁸⁴ Srovnej čl. 207 Jednacího řádu EP.

⁸⁵ Srovnej Protokol č. 6 SFEU o umístění sídel orgánů a některých institucí, subjektů a útvarů Evropské Unie.

⁸⁶ Srovnej čl. 229 odst. 1 SFEU a čl. 133 odst. 2 Jednacího řádu EP.

⁸⁷ Srovnej čl. 137 Jednacího řádu EP.

došlo k začlenění dohody o sídlech institucí do primárního práva, čímž se řešení letitého problému dále zkomplikovalo⁸⁸.

2.1. Organizace politických skupin v Evropském parlamentu

Evropský parlament je podobně jako národní parlamenty organizován na základě politického smýšlení jednotlivých poslanců, není tedy užito národnostního klíče, čemuž by mohly napovídat kvóty poslanců přidělené jednotlivým členským státům. Legitimitost odpoutání od národních hledisek nově podpořila i Lisabonská smlouva, když v čl. 14 odst. 2 Konsolidovaného znění Smlouvy o EU definovala Evropský parlament jako „zástupce občanů Unie“.

Politické skupiny v Evropském parlamentu působící nejsou utvářeny před volbami do Evropského parlamentu, k jejich vzniku dochází až po zvolení všech poslanců⁸⁹. Europoslanci tak kandidují ve svých zemích za domácí politická uskupení, případně jako nestraníci. Pro vznik politické skupiny na půdě Evropského parlamentu je vyžadována podpora nejméně 25 poslanců z nejméně 7 členských zemí⁹⁰. Díky různorodosti národnostního složení je zajištěn širší politický vzhled na danou problematiku, který lépe odráží povahu evropských politik EU coby politik společných všem členským státům.

Samotná politická skupina pak vzniká na základě prohlášení adresovaného předsedovi Evropského parlamentu, které je následně zveřejněno v Úředním věstníku Evropské Unie⁹¹.

V tuto chvíli působí v Evropském parlamentu sedm politických skupin, z nichž největší počet členů mají poslanecký klub Evropské lidové strany (Křesťanští demokraté) s 271 poslanci, následovaný Skupinou progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu se 188 členy⁹².

---

⁸⁸ Podrobněji k tématu ŠIŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1. Ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde, 2007, s. 55.

⁸⁹ Legitimitu k jejich vzniku dává jednak čl. 30 Jednacího řádu EP, jednak čl. 8 SPEP, který stanoví právo poslanců EP sdružovat se v politických klubech.

⁹⁰ Jednací řád Evropského parlamentu pamatuje i na situaci, kdy by v průběhu volebního období došlo k poklesu počtu poslanců pod požadovanou hranici. V tom případě může být politická skupina existující déle než rok zachována za předpokladu, že i po redukci jejich členů stále reprezentuje nejméně jednu pětinu členských zemí. Srovnej čl. 30 odst. 3 Jednacího řádu EP.

⁹¹ Srovnej čl. 30 odst. 2 a odst. 6 Jednacího řádu EP.

⁹² Třetí příčku co do početnosti drží Skupina aliance liberálů a demokratů pro Evropu s 85 mandáty, následovaná Skupinou zelených/Evropskou svobodnou aliancí s 59 křesly, páté místo pak náleží Skupině evropských konzervativců a reformistů s 52 mandáty, o šestou a sedmou příčku se poté dělí

Většina poslanců Evropského parlamentu je členy některé z politických skupin⁹³, jelikož členství v politických skupinách čítá řadu výhod, zejména ve vztahu k členství v jednotlivých orgánech Evropského parlamentu či orgánech společných⁹⁴.

2.2. Statut poslance

Statut poslance Evropského parlamentu prošel podobně jako těleso samotné řadou změn. Původní delegace poslanců národními parlamenty byla v roce 1979 nahrazena přímou volbou. Poslanci tak získali novou legitimitu spojenou s výkonem jejich mandátu a to legitimitu jim danou přímo občany členských států⁹⁵. Přijetím Lisabonské smlouvy tato legitimita nabyla nových rozměrů vzhledem k jejímu navázání na výkon mandátu v zastoupení občanů EU⁹⁶.

Poslanci Evropského parlamentu jsou voleni v přímých volbách na základě tajného hlasování poměrným systémem⁹⁷, přičemž samotný systém volby je v určitých atributech, jako jsou aktivní a pasivní volební právo, volební klauzule⁹⁸, velikost volebních obvodů či způsob přepočtu hlasů na mandáty, ponechán na

---

Skupina konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice a Evropa svobody a demokracie, které mají shodně po 34 poslancích. *Evropský parlament: Poslanci EP* [online]. europarl.europa.eu [cit. 2012-08-15]. Dostupné na <<http://www.europarl.europa.eu/meps/cs/performsearch.html>>.

⁹³ K srpnu 2012 čítal počet nezařazených poslanců číslo 30. *Evropský parlament: Poslanci EP* [online]. europarl.europa.eu [cit. 2012-08-15]. Dostupné na <<http://www.europarl.europa.eu/meps/cs/performsearch.html>>.

⁹⁴ Nezařazení poslanci se například de facto nemohou účastnit společného Dohodovacího výboru s Radou v rámci přijímání návrhu řádnou legislativní procedurou. Nominace zástupců Evropského parlamentu je tu vyhrazena toliko politickým skupinám. Dále se nemohou účastnit přípravných jednání týkajících se předjednání záležitostí projednávaných ve výborech, neboť na rozdíl od politických skupin nejsou oprávněni jmenovat příslušného koordinátora, který společně s koordinátory ostatních politických skupin návrh předjedná. Srovnej čl. 68 a čl. 192 Jednacího řádu EP.

⁹⁵ Podrobněji k tématu viz předchozí kapitolu.

⁹⁶ Díky tomuto vymezení mandátu je aktivní i pasivní volební práva z hlediska teritoriality vázána na bydliště občana EU a nikoli na státní příslušnost k danému členskému státu. Srovnej čl. 14 odst. 2 a čl. 22 odst. 2 SEU.

⁹⁷ K sjednocení postupu došlo na základě čl. 1 odst. 2 Rozhodnutí Rady ze dne 25. června 2002 a ze dne 23. září 2002, kterým se mění Akt o volbě zastupitelů v Evropském parlamentu ve všeobecných a přímých volbách, jenž je připojen k rozhodnutí 76/787/ESUO, EHS, Euratom. Úř. věst. L 283, 21. října 2002, s. 1 – 4.

⁹⁸ Od voleb v roce 2004 je míra diskrece členského státu o volební klauzuli omezena maximální hranicí pěti procent. Srovnej čl. 3 Rozhodnutí Rady ze dne 25. června 2002 a ze dne 23. září 2002, kterým se mění Akt o volbě zastupitelů v Evropském parlamentu ve všeobecných a přímých volbách, jenž je připojen k rozhodnutí 76/787/ESUO, EHS, Euratom. Úř. věst. L 283, 21. října 2002, s. 1 – 4.

členských státech⁹⁹. Mandát poslance je pojmán jako mandát volný, poslanec není při výkonu funkce vázán žádnými příkazy ani pokyny¹⁰⁰.

Výkon funkce poslance Evropského parlamentu je neslučitelný s funkcí ve vládě členského státu, v základních orgánech EU, s funkcí evropského ombudsmana, člena Výkonné rady Evropské centrální banky, stejně tak je stanovena neslučitelnost mandátu s výkonem zaměstnání v orgánech a institucích EU¹⁰¹. Od roku 2004 je pak stanovena inkompatibilita i ve vztahu k výkonu mandátu zastupitele v národním parlamentu¹⁰².

Samotný statut poslance je pak vymezen čl. 223 a Protokolem č. 7 SFEU o výsadách a imunitách Evropské unie, dále Rozhodnutím Evropského parlamentu o Statutu poslance Evropského parlamentu¹⁰³ a Jednacím řádem EP.

Poslanci Evropského parlamentu vykonávají svou funkci úplatně, přičemž díky přijetí Statutu poslance Evropského parlamentu v roce 2005 došlo k sjednocení odměny jednotlivých poslanců z různých členských zemí a to jejím odvozením od hladiny platu soudců Soudního dvora EU¹⁰⁴.

Imunity a výsady poslanců jsou pak jednotně stanoveny v Protokolu č. 7 SFEU, který stanoví diplomatickou imunitu poslanců při cestách na jednání Evropského parlamentu a s tím spojenou nemožnost zadržení poslance s výjimkou jeho přistižení při páchání trestného činu. Stejně tak zmíněný protokol zabraňuje členskému státu mimo stát domácí, aby poslance bez souhlasu Evropského parlamentu¹⁰⁵ soudně stíhal¹⁰⁶. Relativní imunita se taktéž vztahuje na hlasování

---

⁹⁹ Podrobněji k problematice FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta. Evropská unie. 2. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010, s. 329 - 331.

¹⁰⁰ Srovnej čl. 3 Rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 28. září 2005 o přijetí statutu poslanců Evropského parlamentu (2005/684/ES, Euratom), Úř. věst. L 262, 7. října 2005, s. 1 — 10.

¹⁰¹ Srovnej čl. 7 Aktu o volbě zastupitelů ve Shromáždění ve všeobecných a přímých volbách ve znění Rozhodnutí Rady ze dne 25. června 2002 a ze dne 23. září 2002, kterým se mění Akt o volbě zastupitelů v Evropském parlamentu ve všeobecných a přímých volbách, jenž je připojen k rozhodnutí 76/787/ESUO, EHS, Euratom. Úř. věst. L 283, 21. října 2002, s. 1 – 4.

¹⁰² Pro Velkou Británii a Irsko pak byla stanovena přechodná výjimka z tohoto pravidla pro volební období 2004-2009. Srovnej čl. 7 odst. 2 Aktu o volbě zastupitelů ve Shromáždění ve všeobecných a přímých volbách ve znění Rozhodnutí Rady ze dne 25. června 2002 a ze dne 23. září 2002, kterým se mění Akt o volbě zastupitelů v Evropském parlamentu ve všeobecných a přímých volbách, jenž je připojen k rozhodnutí 76/787/ESUO, EHS, Euratom. Úř. věst. L 283, 21. října 2002, s. 1 – 4.

¹⁰³ Rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 28. září 2005 o přijetí statutu poslanců Evropského parlamentu (2005/684/ES, Euratom), Úř. věst. L 262, 7. října 2005, s. 1 — 10.

¹⁰⁴ Poslanci Evropského parlamentu náleží odměna ve výši 38,5 % základního platu soudce Soudního dvora EU. Srovnej čl. 10 SPEP. SPEP dále přiznává poslancům náhrady i po zániku jejich funkce (čl. 14), případně při vzniku invalidity (čl. 15) a dále jejich pozůstalým v souvislosti s předčasným skonáním poslance v době výkonu jeho mandátu (čl. 17).

¹⁰⁵ Podrobněji k zbavení imunity viz čl. 6 a 7 Jednacího řádu EP.

poslanců a výroky¹⁰⁷. Na území státu, za nějž byli do Evropského parlamentu zvoleni, pak požívají imunity v rozsahu, v jakém je přiznána členům parlamentu na národní úrovni. Právě tato praxe je s ohledem na supranacionální statut poslance Evropského parlamentu předmětem dlouhodobé kritiky ze strany Evropského parlamentu¹⁰⁸.

---

¹⁰⁶ Časová působnost imunity je navázána na dobu konání zasedání, nicméně tato jsou pojmána jako stálá na sebe bezprostředně navazující. Srovnej čl. 229 odst. 1 SFEU a čl. 133 odst. 2 Jednacího řádu EP.

¹⁰⁷ Srovnej čl. 9 Protokolu č. 7 SFEU.

¹⁰⁸ Podrobněji k problematice viz TRÁVNÍČKOVÁ, Zuzana. Imunita členů evropského parlamentu. *Současná Evropa*, 2009, č. 2, s. 27 – 28.

3. Pravomoci EP

Evropský parlament prodělal za posledních šest dekad svého vývoje značnou proměnu nejen z hlediska svého složení, ale zejména z hlediska pravomocí a úkolů, jež jsou mu svěřeny. Poměrně nevýznamné Shromáždění v padesátých letech se postupem času proměnilo na relativně silnou evropskou instituci, jejíž legitimitu navíc podtrhuje i to, že je jako jediná volena přímo občany Unie¹⁰⁹. Postupně byly parlamentu přiřknuty pravomoci v oblasti rozpočtu, legislativy, kontroly exekutivy a nejnověji pak v oblasti zahraničních vztahů. Evropský parlament se tak zařadil po bok národních parlamentů, které v menší či větší míře disponují právě oněmi pravomocemi v oblasti legislativy, rozpočtu a kontroly exekutivy.

Pravomoci Evropského parlamentu nejsou vymezeny uceleně na jenom místě Smluv, nýbrž jsou uvedeny v jejich jednotlivých člancích. Rámcový rozsah působnosti Evropského parlamentu vymezuje čl. 14 Konsolidovaného znění Smlouvy o Evropské Unii ve znění Lisabonské smlouvy, který stanoví, že: „Evropský parlament vykonává společně s Radou legislativní a rozpočtovou funkci. Vykonává funkce politické kontroly a konzultace v souladu s podmínkami stanovenými Smlouvami. Volí předsedu Komise.“¹¹⁰

Pro přehlednost si v dalším textu tyto pravomoci rozdělíme obdobně jako je tomu u parlamentů národních a to na pravomoci legislativní, rozpočtové, kontrolní a ostatní.

3.1. Legislativní pravomoci

Evropský parlament za posledních šest dekad významně rozšířil své pravomoci v oblasti legislativy. Velký posun je patrný zejména od devadesátých let, kdy byla Maastrichtskou smlouvou zavedena procedura spolurozhodování, díky níž získal Evropský parlament právo absolutního veta¹¹¹. Procedura spolurozhodování byla postupně dalšími revizemi smluv rozšířena na většinu oblastí legislativy, až z ní

---

¹⁰⁹ Srovnej čl. 14 odst. 3. Konsolidovaného znění Smlouvy o Evropské unii. Úř. věst. C 83/13, 30. března 2010, s. 13 a násl.

¹¹⁰ Srovnej čl. 13 odst.2 a čl. 14 odst. 1. SEU.

¹¹¹ Suspenzivním veta disponoval Evropský parlament již od doby přijetí Jednotného evropského aktu (1986) v rámci nově zavedené procedury spolupráce. Jeho veta však mohlo být přehlasováno jednomyslným postojem Rady. Srovnej čl. 7 JEA.

Lisabonská smlouva udělala řádnou legislativní proceduru¹¹², které pokrývá téměř celé spektrum unijní legislativy¹¹³.

V rámci celkové restrukturalizace legislativních procedur však Evropský parlament i ztrácel a to zejména díky rozšiřování oblastí, v kterých rozhoduje Rada kvalifikovanou většinou¹¹⁴. Pro Radu tak je mnohem snadnější nacházet shodu, než jak tomu bylo dříve v případě jednomyslnosti. Přesto je Evropský parlament hodnocen jako vítěz institucionální proměny, jež přinesla Lisabonská smlouva na poli legislativy¹¹⁵.

Základní zmocnění Evropského parlamentu k jeho působení v oblasti legislativy nalezneme v člancích 13 odst. 2 a 14 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii ve znění Lisabonské smlouvy. Tyto články ovšem pouze vymezují Evropský parlament coby aktéra legislativního procesu, nestanovují však nic podrobnějšího z hlediska postupů či konkrétních procedur, případně podoby, jak samotné zapojení vypadá.

Podrobněji je řádná legislativní procedura vymezena v člancích 294 až 297 Smlouvy o fungování Evropské unie a dále je její průběh v Evropském parlamentu specifikován v Jednacím řádu EP.

V následující části si nejprve rozebereme jednotlivé platné legislativní procedury, následně se budeme zabývat otázkou zapojení Evropského parlamentu při samotné tvorbě legislativy.

3.1.1. Platné legislativní procedury

3.1.1.1. Procedura konzultace

Jedná se o nejstarší proceduru, zavedenou již na základě Římských smluv, kdy Evropský parlament je povolán ke konzultaci návrhů předložených Komisí před jejich projednáním Radou, přičemž na případný nesouhlas či návrhy změn předložených Evropským parlamentem nemusí být brán zřetel. Evropský parlament

---

¹¹² Srovnej čl. 289 odst. 1 a 294 SFEU.

¹¹³ Podrobněji o jednotlivých výjimkách viz podkapitoly o proceduře spolupráce a proceduře souhlasu.

¹¹⁴ HIX, Simon, BJORN, Hoyland. *The political system of the European Union*. Londýn: Palgrave Macmillan, 2011, s. 54.

¹¹⁵ CRAIG, Paul. *The Lisbon Treaty: Law, Politics, and Treaty Reform* Oxford: Oxford University Press, 2010, s. 36.

tak ve vztahu ke Komisi i Radě zastává pozici, která není ničím víc než pozicí lobbisty, který nedisponuje efektivními nástroji jak prosadit své názory¹¹⁶.

Přesto je vyjádření Evropského parlamentu esenciální a nemůže být opomenuto. V této souvislosti judikoval Evropský soudní dvůr již v roce 1980 v rozsudku ve věci společnosti Roquette Frères versus Rada¹¹⁷ právo Evropského parlamentu být konzultován a nemožnost platného přijetí legislativy bez této konzultace¹¹⁸. Evropskému parlamentu nicméně uložil povinnost se vyjádřit bez zbytečných průtahů¹¹⁹. Za tímto účelem může Rada požádat Evropský parlament o svolání mimořádného zasedání¹²⁰. Ten nicméně díky možnosti návrh projednat ve více výborech může zcela legitimně celkovou dobu přijetí prodloužit. Neznamená to ovšem, že Rada musí v mezičase jen pasivně vyčkávat. Samotné nevyjádření se Evropského parlamentu nebrání Radě v tom, aby s návrhem dále pracovala (např. přijímala obecná stanoviska nebo společné pozice), nesmí toliko přijat závěrečné stanovisko v dané věci, aniž by obdržela stanovisko Evropského parlamentu¹²¹.

V případech, kdy dojde k podstatné změně v návrhu na základě dalších diskusí v pracovních skupinách Rady či Coreperu, má Rada za povinnost opětovně konzultovat návrh s Evropským parlamentem – hovoříme o tzv. proceduře rekonzultace¹²². Pokud by Rada tuto rekonzultaci neprovedla, mělo by to dle judikatury Evropského soudního dvora za následek možnost zneplatnění takového aktu¹²³.

Kromě konzultací obligatorních v oblastech dále zmíněných, mohou probíhat nezávisle i konzultace fakultativní, jež umožňují Evropskému parlamentu vyjádřit se i

---

¹¹⁶ HIX Simon, NOURY Andul G., ROLAND Gérard: *Democratic Politics in the European Parliament*. Cambridge: University Press, 2007, str. 19.

¹¹⁷ Rozsudek ze dne 29. října 1980, *Roquette Frères v. Rada*, 138/79, Sb. rozh. s. 03333 – rozhodnutí se týkalo limitů izoglukózy v potravinách.

¹¹⁸ McCORMICK, John. *European Union Politics*. Londýn: Palgrave Macmillan, 2011, s. 204.

¹¹⁹ Rozsudek ze dne 29. října 1980, *Roquette Frères v. Rada*, 138/79, Sb. rozh. s. 03333, body 36 a 37.

¹²⁰ Srovnej čl. 229 SFEU.

¹²¹ Srovnej Rozsudek ze dne 10. května 1995, *European Parliament v. Council of the European Union*, C-417/93, Sb. rozh. s. I-01185, bod 10.

¹²² Příslušná povinnost Rady vyplývá z několika rozsudků Evropského soudního dvora, mj. z rozsudků ve věci *Evropský parlament versus Rada* z let 1995 a 1997. V rozsudku z roku 1995 Evropský soudní dvůr mj. konstatoval, že jen díky uplatnění procedury rekonzultace může být efektivně zajištěno zapojení Evropského parlamentu do legislativního procesu, kdy se tento může vyjádřit na základě dostatečné informovanosti o důležitých (esenciálních) bodech návrhu. Srovnej Rozsudek ze dne 5. července 1995, *Evropský Parlament v. Rada*, C-21/94, Sb. rozh. s. I-01827, body 24 - 26; a Rozsudek ze dne 10. června 1997, *Evropský parlament v. Rada*, C-392/95 Sb. rozh. s. I-03213.

¹²³ Srovnej Rozsudek ze dne 5. července 1995, *Evropský Parlament v. Rada*, C-21/94, Sb. rozh. s. I-01827, body 17 - 28 a dále Rozsudek ze dne 16. července 1992, *Evropský Parlament v. Rada*, C-65/90, Sb. rozh. s. I-4593, body 20 - 21.

mimo oblasti stanovené smlouvami¹²⁴. Judikatura Evropského soudního dvora tento postup posvětila v Rozsudku ze dne 29. září 1988 ve věci Komise versus Rada, kde v bodě 20 je mj. konstatováno, že pokud Rada požádá o konzultaci Evropský parlament i nad rámec povinné konzultace stanovené smlouvami, nebude se jednat o nezákonný postup¹²⁵.

Z hlediska oblastí, na které se tato procedura v současnosti vztahuje, došlo k jejich značné redukci v souvislosti s přijetím Lisabonské smlouvy. Procedura konzultace se tak nadále uplatňuje jen v zúženém okruhu oblastí, mezi než patří oblasti sociálního zabezpečení a sociální ochrany¹²⁶, práv občanů EU volit a být volen v obecních volbách v členském státě EU¹²⁷, oblasti přijímání směrnic týkajících se konzulární a diplomatické ochrany¹²⁸, oblasti deliberalizace pohybu kapitálu do třetích zemí¹²⁹, oblasti volného pohybu a cestovních dokumentů (pasů, povolení k pobytu ...) ¹³⁰, oblasti rodinného práva s mezinárodním prvkem¹³¹, oblasti policejní spolupráce mezi příslušnými orgány členských států¹³² a působení policejních orgánů na území jiného členského státu¹³³, dále se vztahuje na oblast harmonizace právních předpisů týkajících se daní z obratu, spotřebních daní a ostatních nepřímých daní a refundace těchto poplatků¹³⁴, na oblast právních předpisů, jež mají přímý vliv na vytváření a fungování vnitřního trhu¹³⁵, na užití jazykových verzí ve vztahu k právu duševního vlastnictví¹³⁶, dále na přijímání ustanovení nahrazujících Protokol o postupu při nadměrném schodku veřejných financí¹³⁷, ustanovení týkající se dohledu Evropské centrální banky nad úvěrovými a finančními institucemi¹³⁸, dále na vytváření pracovních a sociálních politik Unie¹³⁹, Rámcového programu činností Unie¹⁴⁰, stejně tak se uplatní v oblasti hospodaření s vodními zdroji, půdou a

---

¹²⁴ ŠIŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1. Ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde, 2007, s. 57.

¹²⁵ Srovnej Rozsudek ze dne 27. září 1988, *Komise v. Rada*, 165/87, Sb. rozh. s. 05545, bod 20.

¹²⁶ Srovnej čl. 21 odst. 3 SFEU.

¹²⁷ Srovnej čl. 22 odst. 1 SFEU.

¹²⁸ Srovnej čl. 23 SFEU.

¹²⁹ Srovnej čl. 64 odst. 3 SFEU.

¹³⁰ Srovnej čl. 77 odst. 3 SFEU.

¹³¹ Srovnej čl. 81 odst. 3 SFEU.

¹³² Srovnej čl. 87 odst. 3 SFEU.

¹³³ Srovnej čl. 89 SFEU.

¹³⁴ Srovnej čl. 113 SFEU.

¹³⁵ Srovnej čl. 115 SFEU.

¹³⁶ Srovnej čl. 118 odst. 2 SFEU.

¹³⁷ Srovnej čl. 126 odst. 14 SFEU.

¹³⁸ Srovnej čl. 127 odst. 6 SFEU.

¹³⁹ Srovnej čl. 153 odst. 2 SFEU.

¹⁴⁰ Srovnej čl. 182 odst. 4 SFEU.

odpady¹⁴¹, dále u fiskálních opatření v oblasti energetiky¹⁴², dále v oblasti postupů, tvorby a uzavírání asociačních dohod s přidruženými státy a územími¹⁴³, v oblasti pravomoci Soudního dvora rozhodovat v otázkách duševního vlastnictví¹⁴⁴, v oblasti Statutu Evropské investiční banky¹⁴⁵ a konečně v otázkách tvorby vlastních zdrojů rozpočtu Unie¹⁴⁶.

Jak je patrné se shora zmíněného popisu procedury konzultace, je postavení Evropského parlamentu v rámci této procedury nejslabší. Částečně vyvažujícím slabé postavení Evropského parlamentu se pak může jevit požadavek jednomyslného rozhodování v Radě, kde toto platí pro většinu výše zmíněných oblastí s výjimkou diplomatické a konzulární ochrany a oblasti tvorby Rámcových programů činnosti Unie, kde je vyžadováno přijetí ze strany Rady toliko kvalifikovanou většinou.

3.1.1.2. Procedura souhlasu

Procedura souhlasu je někdy také nazývána tzv. parlamentním vetem¹⁴⁷ a to vzhledem k absenci možnosti Evropského parlamentu předkládaný návrh jakkoli měnit¹⁴⁸. Tuto proceduru zavedl Jednotný Evropský akt, přičemž její užití bylo primárně směřováno na případy, kdy pozice Evropského parlamentu s Radou byla srovnatelná¹⁴⁹. Jednalo se zejména o otázky přijímání nových členských států a o přijímání asociačních dohod¹⁵⁰.

Užití této procedury předpokládá přijetí legislativního aktu pouze v případě vyslovení souhlasu ze strany Evropského parlamentu, přičemž tento není nikterak ve

---

¹⁴¹ Srovnej čl. 192 odst. 2 SFEU.

¹⁴² Srovnej čl. 194 odst. 3 SFEU.

¹⁴³ Srovnej čl. 203 SFEU.

¹⁴⁴ Srovnej čl. 262 SFEU.

¹⁴⁵ Srovnej čl. 308 SFEU.

¹⁴⁶ Srovnej čl. 311 SFEU.

¹⁴⁷ LENAERTS Koen, NUFFEL Piet Van: *European Union Law*. Londýn: Sweet&Maxwell, 2011, s. 676.

¹⁴⁸ Pojem „parlamentní veto“ je ovšem jednotlivými autory užíván rozdílně. Např. Fiala a Pitrová jej užívají pro označení práva Evropského parlamentu vetovat návrh v rámci procedury spolurozhodování. FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta: *Evropská unie*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010, s. 356.

¹⁴⁹ ZBÍRAL, Robert: *Institucionální rámec Evropské unie. Právně-politologický pohled*. Praha: Linde, 2007, s. 43.

¹⁵⁰ LENAERTS Koen, NUFFEL Piet Van: *European Union Law*. Londýn: Sweet&Maxwell, 2011, s. 676.

svém rozhodování časově limitován¹⁵¹. Evropský parlament návrh projedná nejdříve v příslušných výborech, na základě jejich stanovisek pak přijme v plénu konečné stanovisko. Stanoviska výborů se přitom omezují toliko na doporučení návrh jako celek přijmout či odmítnout¹⁵². I přes poměrně striktní omezení Evropského parlamentu nečinit v návrhu žádné změny, může tento prostřednictvím indikativního hlasování v podobě hlasování o průběžné zprávě výboru vyslat Komisi zprávu o podpoře návrhu v Evropském parlamentu, případně o potřebnosti jeho úpravy¹⁵³.

V současné době je procedura souhlasu vyžadována v případech rozhodnutí o pozastavení práv členského státu z důvodu porušování základních hodnot EU¹⁵⁴, v případech revizí Smluv¹⁵⁵, v případech přijímání nových členských států¹⁵⁶ a v případě vystoupení členského státu z EU¹⁵⁷, v případech uzavírání mezinárodních dohod mezi EU a třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi¹⁵⁸, dále v případech vydání aktů týkajících se boje proti diskriminaci¹⁵⁹, v otázkách týkajících se posílení a rozšíření práv občanů EU¹⁶⁰, v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech¹⁶¹. Souhlas je vyžadován taktéž v případě organizace voleb do Evropského parlamentu (stanovení jednotného postupu ve věci voleb do Evropského parlamentu¹⁶²) a v případě jeho rozhodování v otázkách rozpočtu (přijímání prováděcích opatření týkajících se nových zdrojů vlastních příjmů Unie¹⁶³ a stanovení víceletého finančního rámce výdajů rozpočtu EU¹⁶⁴). Taktéž oblast posílené spolupráce členských států¹⁶⁵ spadá pod diskreci Evropského parlamentu formou souhlasu. V neposlední řadě je souhlas vyžadován v případě rozšiřování pravomocí unijních orgánů v rámci politik Unie vymezených smlouvami¹⁶⁶.

---

¹⁵¹ ZBÍRAL, Robert: *Institucionální rámec Evropské unie. Právně-politologický pohled*. Praha: Linde, 2007, s. 43.

¹⁵² Srovnej čl. 81 odst. 1 Jednacího řádu EP.

¹⁵³ V určitých případech, kdy výbor má zájem na kladném stanovisku Evropského parlamentu, může před projednáním návrhu samotného předložit Evropskému parlamentu průběžnou zprávu obsahující návrh usnesení, zda návrh přijmout či pozměnit. Srovnej čl. 81 odst. 3 Jednacího řádu EP.

¹⁵⁴ Srovnej čl. 7 odst. 1, 2 a 5 SEU.

¹⁵⁵ Srovnej čl. 48 odst. 3 a 7 SEU.

¹⁵⁶ Srovnej čl. 49 SEU.

¹⁵⁷ Srovnej čl. 50 odst. 2 SEU.

¹⁵⁸ Srovnej čl. 218 odst. 6 SFEU.

¹⁵⁹ Srovnej čl. 19 SFEU.

¹⁶⁰ Srovnej čl. 25 SFEU.

¹⁶¹ Srovnej čl. 82 odst. 2, čl. 83 odst. 1, čl. 86 odst. 1 a 4 SFEU.

¹⁶² Srovnej čl. 223 odst. 1 SFEU.

¹⁶³ Srovnej čl. 311 SFEU.

¹⁶⁴ Srovnej čl. 312 odst. 2 SFEU.

¹⁶⁵ Srovnej čl. 329 odst. 1 SFEU.

¹⁶⁶ Srovnej čl. 352 odst. 1 SFEU.

Ze shora zmíněného výčtu vyplývá, že procedura souhlasu je zpravidla užitá v případech, kdy má dojít k určitým zásadním kvantitativním či kvalitativním změnám v Unii, ať již z hlediska její členské základny či rozsahu jejích pravomocí.

3.1.1.3. Procedura spolurozhodování

Procedura spolurozhodování je nejmladší z legislativních procedur. Byla zavedena Maastrichtskou smlouvou¹⁶⁷. Evropskému parlamentu bylo na základě této procedury přičteno právo absolutního veta, což jej v legislativní oblasti zrovnoprávnilo s Radou¹⁶⁸. Stejně tak nově získal možnost aktivně se podílet na změnách legislativy, přičemž jeho návrhy se staly pro další aktéry závaznými¹⁶⁹.

Přijetím Amsterodamské a Niceské smlouvy došlo k rozšíření spolurozhodovací procedury na další agendy¹⁷⁰ a konečně Lisabonská smlouva ji pak stanovila jako řádnou legislativní proceduru, prostřednictvím níž se přijímají legislativní akty EU¹⁷¹.

Procedura spolurozhodování¹⁷² tak, jak je pojata Lisabonskou smlouvou, zavádí jednak přímý dialog mezi Evropským parlamentem a Radou, jednak podmiňuje přijetí legislativního aktu souhlasem obou orgánů. Z Rady a Evropského parlamentu se tak stávají rovnocenní partnery¹⁷³.

Právní vymezení této procedury nalezneme v čl. 289 a 294 SFEU, přičemž podrobnosti týkající se jejího uplatnění na poli Evropského parlamentu obsahuje Jednací řád EP, zejména čl. 43, 70, 71, 72 a Příloha XXI Jednacího řádu EP.

---

¹⁶⁷ Čl. 189b Smlouvy o Evropské unii. Úř. věst. L 93/293, 29. července 1992, s. 61 a násl.

¹⁶⁸ McCORMICK, John. *European Union Politics*. Londýn: Palgrave Macmillan, 2011, s. 215. Shodně CRAIG, Paul, BÚRCA, de Gráinne. *EU Law – Text, Cases and Materials*. 5. vydání. Itálie: Oxford University Press, 2011, s. 129.

¹⁶⁹ Do této doby mohl Evropský parlament doporučovat změny v legislativě jen neformální cestou (procedura konzultace), resp. změny jím navržené nebyly pro Radu závazné (procedura spolupráce).

¹⁷⁰ ZBÍRAL, Robert: *Institucionální rámec Evropské unie. Právně-politologický pohled*. Praha: Linde, 2007, s. 23.

¹⁷¹ Srovnej čl. 289 a 294 SFEU.

¹⁷² Pro zjednodušení pochopení textu bude v textu i nadále užit označení jako „procedura spolurozhodování“, i když odborná literatura užívá ekvivalentně označení řádný legislativní postup v souladu se zněním Smluv. Srovnej např. McCORMICK, John. *European Union Politics*. Londýn: Palgrave Macmillan, 2011, s. 663. Shodně CRAIG, Paul, BÚRCA, de Gráinne. *EU Law – Text, Cases and Materials*. 5. vydání. Itálie: Oxford University Press, 2011, s. 128.

¹⁷³ LENAERTS Koen, NUFFEL Piet Van: *European Union Law*. Londýn: Sweet&Maxwell, 2011, s. 663.

Procedura spolurozhodování¹⁷⁴ je zahájena prvním čtením, v rámci kterého Evropský parlament zaujme k návrhu předloženému Komisí stanovisko (postoj) na základě zprávy vypracované příslušným výborem¹⁷⁵. Postoj je následně komunikován Radě. Rada může návrh ve znění postoupeném Evropským parlamentem schválit, v tom případě je legislativní proces ukončen a návrh je přijat¹⁷⁶.

Jestliže Rada s postojem Evropského parlamentu nesouhlasí, přijme vlastní postoj a návrh společně s tímto postojem a jeho zdůvodněním postoupí zpět Evropskému parlamentu¹⁷⁷. Začíná tak druhé čtení, v rámci něhož Evropský parlament ve lhůtě tří měsíců může návrh přijmout ve znění postoupeném Radou, nebo jej odmítnout, případně navrhnout další změny v návrhu. Pro případ nečinnosti je pak zavedena právní fikce akceptace návrhu. Zatímco první dva případy znamenají finální meritorní rozhodnutí ve věci samé ať již v podobě přijetí či odmítnutí návrhu, třetí z možností, tedy přijetí změn v návrhu, znamená opětovné postoupení návrhu Radě a Komisi, které mají k navrhovaným změnám zaujmout stanovisko. Rozdíl mezi prvním a druhým čtením spočívá jednak v zapojení Komise, jednak v požadavku absolutní většiny hlasů poslanců pro přijetí návrhu změn¹⁷⁸ či jeho odmítnutí¹⁷⁹.

Rada opět ve lhůtě tří měsíců s postoupeným návrhem ve znění změn přijatých Evropským parlamentem může vyslovit souhlas; v závislosti na znění stanoviska Komise přijímá tento kvalifikovanou většinou či unisono v případě, kdy Komise zaujala k navrhovaným změnám negativní stanovisko¹⁸⁰. Přijetím návrhu Radou legislativní procedura končí a návrh je přijat.

V případě nesouhlasu je pak ve lhůtě šesti týdnů svolán Dohodovací výbor.

---

¹⁷⁴ Schématické znázornění procedury spolurozhodování (řádného legislativního postupu) vyjadřuje Příloha č. 4 této práce.

¹⁷⁵ K náležitostem zprávy srovnej čl. 45 Jednacího řádu EP.

¹⁷⁶ Srovnej čl. 294 odst. 4 SFEU.

¹⁷⁷ Srovnej čl. 294 odst. 5 a 6 SFEU.

¹⁷⁸ Srovnej čl. 294 odst. 7 písm. a), b), c) SFEU.

¹⁷⁹ V praxi se došlo k odmítnutí návrhu ve druhém čtení ze strany Evropského parlamentu doposud toliko jedenkrát a to v roce 2005. Jednalo se o návrh Směrnice o softwarových patentech (Directive on the patentability of computer implemented inventions), která byla odmítnuta absolutní většinou 648 hlasů (14 hlasovalo proti a 18 se zdrželo). Podrobněji *Codecision and conciliation. A Guide how the Parliament co-legislates under the Treaty of Lisbon*. Brusel: Directorate-General for Internal Policies of the Union, 2012, s. 12.

¹⁸⁰ Srovnej čl. 294 odst. 9 SFEU.

Dohodovací výbor je paritně složen z členů Rady a členů Evropského parlamentu¹⁸¹. Kromě zástupců obou orgánů se jednání účastní i zástupci Komise. Úkolem Dohodovacího výboru je ve lhůtě šesti týdnů dospět ke kompromisnímu návrhu, jehož znění musí odsouhlasit kvalifikovaná většina zástupců Rady a prostá většina zástupců nominovaných Evropským parlamentem. Výchozím pro kompromis je přitom text návrhu postoupený Radě ve druhém čtení. Pokud dohodovací výbor nenalezne ve stanovené lhůtě kompromisní znění návrhu nebo toto potřebnými většinami v obou táborech neschválí, je legislativní proces ukončen a návrh není přijat. V opačném případě je kompromisní znění návrhu postoupeno oběma tělesům ke konečnému schválení ve třetím čtení. Toto musí proběhnout ve lhůtě šesti týdnů¹⁸², přičemž pro schválení je vyžadována prostá většina hlasujících v Evropském parlamentu a kvalifikovaná většina v Radě. Pokud obě tělesa vysloví s návrhem souhlas, považuje se tento za přijatý, v opačném případě končí legislativní proces ve vztahu k návrhu jeho nepřijetím.

Jestliže oba orgány dosáhnou shody, je konečný návrh přijat ve formě nařízení, směrnice nebo rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady a je spolupodepsán předsedy obou orgánů¹⁸³.

Z hlediska četnosti se celá procedura spolurozhodování zahrnující všechna tři čtení uplatňuje velmi zřídka. Jak vyplývá z ohlédnutí se za 7. volebním obdobím vypracovaným Julii de Clerck-Sachsee a Piotrem Maciejem Kaczynskim z Centre for European Policy Studies byla tato procedura v tomto období uplatněna toliko u Směrnice o úpravě pracovní doby¹⁸⁴, která nakonec nebyla přijata díky nemožnosti dohodovacího výboru se shodnout na kompromisním znění¹⁸⁵.

Z hlediska užití se procedura spolurozhodování uplatňuje ve všech oblastech, kde Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou¹⁸⁶, včetně policejní a justiční

---

¹⁸¹ K způsobu ustavení za Evropský parlament viz kapitola o struktuře Evropského parlamentu.

¹⁸² Lhůtu lze na základě návrhu Evropského parlamentu nebo Rady prodloužit až o další dva týdny. Srovnej znění čl. 294 odst. 14 SFEU.

¹⁸³ Srovnej čl. 297 odst. 1 SFEU.

¹⁸⁴ Návrh počítal s úpravou fondu pracovní doby na maximálně 48 hodin týdně. Podrobněji o průběhu jednání *Blame game starts as Working Time talks collapse* [online]. Euractiv.com, 28. dubna 2009 [cit. 30. července 2012]. Dostupné na < <http://www.euractiv.com/socialeurope/blame-game-starts-working-time-t-news-221845>>.

¹⁸⁵ CLERCK-SASCHSSE, Julia de, KACZYNSKI, Piotr Maciej. *The European Parliament – More powerful, less legitimate? An outlook for the 7th term*. CEPS Working Document No. 314/May 2009. Brusel: CEPS, 2009, s. 7.

¹⁸⁶ Srovnej čl. 16 odst. 3 SEU.

spolupráce¹⁸⁷, neuplatní se naopak v případě společné zahraniční a bezpečnostní politiky, kde je přijímání legislativních aktů vyloučeno¹⁸⁸.

Ve vztahu Evropský parlament Rada došlo oproti původnímu designu procedury spolurozhodování obsaženého v Maastrichtské smlouvě k posílení role Evropského parlamentu. Rada dle původních ustanovení čl. 189b odst. 6 Maastrichtské smlouvy mohla i přes nenalezení společného stanoviska dohodovacího výboru potvrdit kvalifikovanou většinou své původní znění návrhu z druhého čtení¹⁸⁹. Tento byl považován za přijatý, pokud ve lhůtě 6 týdnů nedošlo k jeho zamítnutí absolutní většinou členů Evropského parlamentu¹⁹⁰. Lisabonská smlouva toto ustanovení již neobsahuje a k zamítnutí návrhu dochází již po neshodě v dohodovacím výboru bez nutnosti o návrhu znovu hlasovat na půdě Evropského parlamentu¹⁹¹.

3.1.2. Zapojení Evropského parlamentu do tvorby primárního práva

Přijímání změn na poli primárního práva s sebou přináší zvýšenou míru odpovědnosti, neboť se dotýká základních principů, na kterých je vystavěna architektura fungování celé Unie. I proto zde existuje omezený okruh aktérů, kteří mohou vyvolat takovéto změny. Jedním z nich je Evropský parlament¹⁹². Lisabonská smlouva nově přiznala Evropskému parlamentu aktivní právo podílet se na změnách primárního práva EU již ve fázi jejich návrhu a dále jej zařadila mezi aktivní účastníky schvalovacího procesu ať již v podobě povinné konzultace¹⁹³ či účasti v orgánech ve fázi dalšího projednávání navrhovaných změn¹⁹⁴. Doposud této možnosti Evropský parlament nevyužil, nicméně daný posun ve znění Smluv indikuje, že s Evropským parlamentem je do budoucna počítáno jako s aktivním hráčem, jež se má významněji podílet na architektuře fungování EU.

¹⁸⁷ Srovnej čl. 81, 82, 83, 84, 85, 87, 88 SFEU.

¹⁸⁸ LENAERTS Koen, NUFFEL Piet Van: *European Union Law*. Londýn: Sweet&Maxwell, 2011, s. 663.

¹⁸⁹ Případně návrh ve znění změn přijatých ve druhém čtení Evropským parlamentem.

¹⁹⁰ Srovnej čl. 189b Konsolidovaného znění Smlouvy o založení Evropského společenství. Úř. věst. C 224/1, 31. srpna 1992, s. 1 a násl.

¹⁹¹ Srovnej čl. 294 odst. 13 SFEU.

¹⁹² Srovnej čl. 48 odst. 2 SEU.

¹⁹³ Procedura přijímání změn vyžaduje konzultaci Evropského parlamentu Evropskou radou, a to jak v případě řádné, tak zjednodušené legislativní procedury. Srovnej čl. 48 odst. 3 a 6 SEU.

¹⁹⁴ V případě svolání Konventu je zde Evropský parlament povinně zastoupen. Srovnej čl. 48 odst. 3 SEU.

3.1.3. Zapojení Evropského parlamentu při tvorbě legislativy – iniciační pravomoc

Na rozdíl od národních parlamentů členských zemí EU, které disponují iniciační pravomocí ve vztahu k národní legislativě, u Evropského parlamentu taková výsada absentuje. Iniciační pravomoc i po přijetí Lisabonské smlouvy zůstala výhradně v rukou Komise¹⁹⁵, která drží exkluzivitu v oblasti legislativních aktů Unie. Evropský parlament však v této věci není zcela bezzubý. Již Maastrichtská smlouva přiznala Evropskému parlamentu možnost požádat Komisi absolutní většinou svých hlasů o předložení návrhu legislativního aktu¹⁹⁶. Tato pravomoc byla Evropskému parlamentu zachována i ve znění Lisabonské smlouvy¹⁹⁷.

Komise není povinna žádosti Evropského parlamentu vyhovět, přesto díky vzájemnému nastavení vztahů mezi Evropským parlamentem a Komisí je nesouhlasný postoj Komise spíše výjimkou. Samotná procedura předložení pak počítá s předložením návrhu ze strany Komise nejpozději v následujícím kalendářním roce¹⁹⁸.

I přes relativní monopol Komise v předkládání legislativních aktů Unie, se můžeme setkat s několika výjimkami, při kterých je užito znění čl. 289 odst. 4, který připouští možnost iniciace legislativního procesu i ze strany dalších aktérů Evropský parlament nevyjímá¹⁹⁹. Vždy se však musí jednat o výjimku verbis expresis vyjádřenou ve smlouvách. Iniciační pravomoc je tedy Evropskému parlamentu smlouvami přiznána například v otázkách jeho vnitřního chodu, zejména pak v oblasti výkonu funkce a odměňování jeho členů²⁰⁰, v případě zřízení speciální vyšetřovací komise a přijetí pravidel pro výkon její funkce²⁰¹ a dále ve vztahu k evropskému ombudsmanovi, kde Evropský parlament po obdržení stanoviska

---

¹⁹⁵ Srovnej čl. 17 odst. 2 SEU.

¹⁹⁶ Srovnej čl. 138b Konsolidovaného znění Smlouvy o založení Evropského společenství. Úř. věst. C 224/1, 31. srpna 1992, s. 1 a násl.

¹⁹⁷ Srovnej čl. 225 SFEU.

¹⁹⁸ Čl. 16 Rámcové dohody o vztazích mezi Evropským parlamentem a Evropskou komisí z roku 2010 stanoví, že: „Nejpozději do jednoho roku Komise předloží legislativní návrh nebo tento návrh začlení do svého pracovního programu na následující rok. Pokud Komise návrh nepředloží, sdělí Parlamentu podrobně své důvody.“ Srovnej čl. 16 Rámcové dohody o vztazích mezi Evropským parlamentem a Evropskou komisí. Úř. věst. L304/49, 20. listopadu 2010, s. 47 a násl.

¹⁹⁹ Kromě Evropského parlamentu je iniciační pravomoc dále přiznána členským státům, Evropské centrální bance, Evropské investiční bance či Soudnímu dvoru EU. Srovnej čl. 289 odst. 4 SFEU.

²⁰⁰ Srovnej čl. 223 odst. 2 SFEU.

²⁰¹ Srovnej čl. 226 SFEU.

Komise a se souhlasem Rady určuje Statut a obecné podmínky výkonu funkce veřejného ochránce práv²⁰².

3.2. Rozpočtové pravomoci

Doba vzniku rozpočtových pravomocí Evropského parlamentu se datuje do sedmdesátých let minulého století, kdy poprvé získal Evropský parlament reálné rozpočtové pravomoci a to na základě přijetí Lucemburské a Bruselské resp. První a Druhé rozpočtové smlouvy, jež vešly v platnost v letech 1970 a 1975²⁰³. První z nich přiznala Evropskému parlamentu právo navrhopvat změny v tzv. nezávazných výdajích rozpočtu, druhá pak vybavila Evropský parlament právem vracet rozpočet jako celek²⁰⁴. Rozpočtové pravomoci přiznané Evropskému parlamentu na základě shora zmíněných smluv byly spíše kosmetické. V podstatné části rozpočtu, tzv. obligatorních výdajích, zahrnujících mj. i největší výdajovou položku týkající se zemědělských dotací, zůstalo Evropskému parlamentu toliko právo navrhopvat změny bez možnosti jejich faktického prosazení²⁰⁵. Toto dělení rozpočtu na povinné a nepovinné výdaje bylo ze strany Evropského parlamentu podrobno časté kritice²⁰⁶. S postupující hospodářskou kohezí docházelo ke zmírňování jeho dopadů díky

---

²⁰² Srovnej čl. 228 odst. 4 SFEU.

²⁰³ Určitými rozpočtovými pravomocemi disponovalo Shromáždění (Evropský parlament) již dříve a to od doby přijetí Římských smluv, kdy mu byla přiznána možnost navrhnout změny v rozpočtu. Jednalo se ovšem pouze o de facto konzultativní pravomoc, neboť i v případě navržených změn tyto posuzovala Rada, která rozpočet po projednání s Komisí definitivně schvalovala kvalifikovanou většinou. Srovnej čl. 203 odst. 4 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství ze dne 17. dubna 1957. Dostupné na

< http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11957E/tif/TRAITES_1957_CEE_1_EN_0001.tif>.

²⁰⁴ Tohoto práva Evropský parlament využil celkem třikrát a to v letech 1979, 1982 a 1984 – podrobněji včetně zdůvodnění viz Resolution on Draft General Budget of the European Communities for the Financial Year 1980 (Section III – Commission) as amended by Parliament and modified by the Council, and on the Total Rejection of the 1980 Draft Budget, Uř. věst. C 4/37, 7. ledna 1980, s. 37 a násl., dále Resolution on the Rejection of the Draft Supplementary and Amending Budget No. 1/82 As modified by the Council. Uř. věst. C 13/67, 17. ledna 1983, s. 67 a násl. a Resolution rejecting the Draft General Budget of the European Communities for the 1985 Financial Year. Uř. věst. C 12/90, 14. ledna 1985, s. 90 a násl.

²⁰⁵ O této části rozpočtu rozhodovala i nadále výhradně Rada. Důvodem byla obava z možných restriktivních opatření ze strany Evropského parlamentu. Podrobněji FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta: *Evropská unie*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010, s. 349.

²⁰⁶ FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta: *Evropská unie*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010, s. 349.

přeměně struktury obligatorních a fakultativních výdajů²⁰⁷, až Lisabonská smlouva podřídila celé spektrum rozpočtu schvalovací proceduře Evropského parlamentu²⁰⁸.

3.2.1. Schvalování rozpočtu

Procedura schvalování rozpočtu je upravena v čl. 314 Smlouvy o fungování Evropské Unie. Na rozdíl od dřívější procedury upravené v čl. 272 Smlouvy o ES revidované smlouvou z Nice došlo v postlisabonském období k značnému zjednodušení procedury schvalování rozpočtu. První esenciální odlišností je ukončení dělení výdajů na povinné a nepovinné, nově se Evropský parlament vyjadřuje k rozpočtu jako celku, dále došlo ke zjednodušení procedury schvalování změn, kdy se koná jen jedno kolo jednání následované přímo Dohodovacím výborem²⁰⁹. V rámci dalšího postupu je pak Evropskému parlamentu navíc přiznána možnost prosadit své návrhy rozpočtu i proti vůli Rady v případě, kdy Rada není schopna schválit změny přijaté Dohodovacím výborem²¹⁰.

Pojďme si nyní celou proceduru rozebrat podrobněji. V první fázi je Komisí předložen návrh rozpočtu Radě a Evropskému parlamentu. Rada k návrhu vypracuje odůvodněný postoj, který je následně postoupen Evropskému parlamentu. Evropský parlament má od postoupení postoje Rady²¹¹ 42 dnů na to, aby provedl v rozpočtu případné úpravy. Marné uplynutí této lhůty je považováno za tacitní souhlas Evropského parlamentu s předloženým návrhem ve znění předloženém Radou²¹².

---

²⁰⁷ V roce 1970 tvořily nepovinné výdaje jen cca 10% rozpočtu. Díky vyčlenění strukturálních fondů a výzkumu do nepovinných výdajů narostl podíl nepovinných výdajů před přijetím Lisabonské smlouvy k cca 50%. Podrobněji FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta: *Evropská unie*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010, s. 349 a ZBÍRAL, Robert: *Institucionální rámec Evropské unie. Právně-politologický pohled*. Praha: Linde, 2007, s. 37.

²⁰⁸ Srovnej čl. 314 SFEU.

²⁰⁹ Dříve se schvalování rozpočtu členilo do několika fází, kdy nejprve Rada kvalifikovanou většinou odhlasovala návrh rozpočtu předložený Komisí, který byl následně postoupen Evropskému parlamentu. Ten jej buď mohl schválit (tím se považoval rozpočet jako celek za schválený), nebo navrhl jeho úpravu, přičemž u povinných výdajů se jednalo pouze o nezávazné doporučení Radě, závazně se změna projevila jen u nepovinných výdajů. Následovala druhá fáze spočívající ve sblížení stanovisek Rady a Evropského parlamentu, kdy Rada mohla kvalifikovanou většinou provést úpravy v nepovinných výdajích (u povinných mohla setrvat na svém původním návrhu bez potřeby reflektovat názor Evropského parlamentu). V případě změn v nepovinných výdajích putoval návrh zpět do Evropského parlamentu, který měl možnost 3/5 většinou odevzdaných hlasů, která současně představovala absolutní většinu všech hlasů, změny Rady zamítnout a schválit nepovinné výdaje rozpočtu v původním znění. Podrobněji srovnej čl. 272 Konsolidované verze Smlouvy o založení Evropského společenství. Úř. věst. C 325/33, 24. prosince 2002, s. 33 a násl.

²¹⁰ Srovnej čl. 314 odst. 7 písm. d) SFEU.

²¹¹ De facto se jedná o schválení rozpočtu Radou ve znění změn jí provedených.

²¹² Srovnej čl. 314 odst. 4 písm. b) SFEU.

Evropský parlament může samozřejmě i rozpočet přijat bez provedení jakýkoli změn. V tom případě je rozpočet schválen ve znění předloženém Radou.

Případný návrh úprav rozpočtu Evropským parlamentem musí být schválen absolutní většinou členů Evropského parlamentu²¹³. Po schválení změn je tento návrh postoupen Komisi a Radě, přičemž dikce Smlouvy předpokládá promptní svolání dohodovacího výboru složeného paritně z členů Rady a Evropského parlamentu²¹⁴. Dohodovací výbor má poté lhůtu 21 dnů na to, aby dospěl ke konsensuálnímu návrhu. Pokud se toto nepodaří, schvalování rozpočtu je považováno za neúspěšné a Komise je povinna předložit rozpočet nový²¹⁵.

V případě, že Dohodovací výbor vytvoří konsensuální znění návrhu rozpočtu, je toto postoupeno oběma orgánům ke konečnému schválení. Samotný schvalovací proces v případě Evropského parlamentu vyžaduje pro přijetí dosažení kvóra většiny odevzdaných hlasů²¹⁶, zamítavé rozhodnutí pak musí být podpořeno absolutní většinou hlasů všech členů Evropského parlamentu. Rada svůj postoj k návrhu přijímá vždy kvalifikovanou většinou²¹⁷.

Zamítavé stanovisko Evropského parlamentu vždy znamená neúspěšné ukončení procedury schvalování rozpočtu a povinnost Komise předložit návrh nový²¹⁸. V případě nesouhlasu Rady může být tato ve lhůtě 14 dnů od zamítnutí přehlasována kvalifikovanou 3/5 většinou poslanců, představující nejméně polovinu všech členů Evropského parlamentu. V tomto případě se Evropský parlament může usnést na ponechání znění rozpočtu v podobě jím přijaté, případně může akceptovat některé změny vzešlé z Dohodovacího výboru. Rozpočet takto schválený Evropským parlamentem se považuje za konečný²¹⁹.

V některých případech je schvalování rozpočtu použito nejen jako jeden z nástrojů kontroly exekutivy, nýbrž i jako nástroj politický. V této souvislosti je odborníky na evropské právo nejčastěji zmiňováno nepřímé využití rozpočtových pravomocí při jednání Evropského parlamentu s Komisí ve věci návrhů legislativy jím

---

²¹³ Srovnej čl. 314 odst. 4 písm. c) SFEU.

²¹⁴ Dohodovací výbor se nesejde v případě, kdy Rada ve lhůtě 10 dnů schválí veškeré změny navržené Evropským parlamentem. V takovém případě se rozpočet považuje za schválený ve znění změn přijatých Evropským parlamentem. Srovnej čl. 314 odst. 4 písm. c) věta třetí SFEU.

²¹⁵ Srovnej čl. 314 odst. 8 SFEU.

²¹⁶ Srovnej čl. 314 odst. 7 a čl. 231 SFEU.

²¹⁷ Srovnej čl. 314 odst. 7 SFEU.; a čl. 16 odst. 3 SEU.

²¹⁸ Srovnej čl. 314 odst. 7 písm. b) a c) SFEU.

²¹⁹ Srovnej čl. 314 odst. 7 písm. d) SFEU.

navržených či při prosazování postojů Evropského parlamentu v otázkách Společné bezpečnostní a zahraniční politiky²²⁰.

3.3. Kontrolní pravomoci

Evropský parlament disponuje ve vztahu k ostatním orgánům Unie a členským státům řadou pravomocí, které lze vymezit jako tzv. kontrolní. Některé z těchto pravomocí provázejí Evropský parlament od jeho ustavení (příkladem může být kontrola činnosti Komise, resp. dříve Vysokého úřadu), jiné získal až v průběhu svého působení v souvislosti s posilováním jeho role. Pro bližší pochopení vzájemných souvislostí je vhodné tyto kontrolní pravomoci rozčlenit dle jednotlivých orgánů Unie (případně členských států), k nimž se vztahují.

3.3.1. Kontrolní pravomoci Evropského parlamentu vůči Komisi

Jak již bylo shora zmíněno, patří kontrola Komise k esenciálním a nejstarším pravomocem Evropského parlamentu. Kontrola jednak spočívá v možnosti interpelovat členy Komise²²¹, jednak v pravomoci Evropského parlamentu rozhodovat o jejím složení²²², v neposlední řadě se za nástroj nepřímé kontroly dá považovat i schvalování rozpočtu Unie²²³, povinnost Komise předkládat Evropskému parlamentu zprávy předjímané Smlouvami či možnost Evropského parlamentu zřídit vyšetřovací komise²²⁴.

Základní vztah mezi Evropským parlamentem a Komisí je vymezen v čl. 17 Konsolidovaného znění Smlouvy o Evropské unii ve znění Lisabonské smlouvy a v čl. 230 Smlouvy o fungování Evropské Unie. Z výše uvedených článků vyplývá politická odpovědnost Komise vůči Evropskému parlamentu. Ten je jednak oprávněn rozhodovat o složení Komise, jednak je nadán právem interpelovat Komisi a její členy. Ve vztahu k posledně zmíněnému právu interpelace, je toto přiznáno rozdílně pro formu písemné a ústní interpelace. Zatímco písemnou interpelaci je oprávněn

---

²²⁰ Srovnej např. LENAERTS Koen, NUFFEL Piet Van: *European Union Law*. Londýn: Sweet&Maxwell, 2011, s. 456.

²²¹ Srovnej čl. 230 SFEU.

²²² Srovnej čl. 17 odst. 7 a 8 SEU a čl. 234 SFEU.

²²³ Viz předchozí podkapitola.

²²⁴ Srovnej čl. 226 SFEU.

vznést kterýkoli člen Evropského parlamentu²²⁵, ústní interpelace jsou přiznány toliko výboru, politické skupině nebo skupině minimálně 40 poslanců²²⁶. V případě ústní interpelace zavádí Jednací řád EP další omezení spočívající v právu Konference předsedů posoudit vhodnost zařazení interpelace na pořad jednání Evropského parlamentu. De facto tak rozhoduje o osudu interpelace jako takové²²⁷.

Interpelace mohou členové Komise zodpovědět jak písemně, tak ústní formou. Způsob odpovědi se odvíjí od rozhodnutí Evropského parlamentu vznést ústní či písemnou interpelaci. Pro obě formy pak Jednací řád EP stanoví rozdílná pravidla týkající se obsahu interpelace²²⁸, předstihu, jakém je třeba otázku položit²²⁹, času ve kterém má být interpelace zodpovězena²³⁰, tak i způsobu, jakým bude s odpovědí nakládáno²³¹.

Z hlediska kvantity došlo k rapidnímu nárůstu počtu interpelací. Dle Výroční zprávy o činnosti za rok 2011²³² se celkový počet interpelací v roce 2011 vyšplhal na 12093 (z toho 424 ústních), přičemž dle statistiky uvedené v témže dokumentu se jedná o 100 procentní nárůst oproti stavu před pěti lety, kdy se průměr interpelací pohyboval na hranici 6000. Celkově tak připadlo na každého z poslanců Evropského parlamentu 16 interpelací, což znamená více než jednu interpelaci měsíčně. Prioritních interpelací pak bylo využito v 984 případech (oproti r. 2010, kdy jich byla necelá šedesátka).

Význam interpelací spočívá zejména v možnosti poslanců nastavit Komisi zrcadlo a poskytnout jí zpětnou vazbu nejen od poslanců samotných ale i od jejich voličů, občanů EU. Okruh řešené problematiky je různorodý, dotýká se jak chodu

---

²²⁵ Srovnej čl. 117 odst. 1 Jednacího řádu EP.

²²⁶ Srovnej čl. 115 Jednacího řádu EP.

²²⁷ Pokud Konference předsedů do tří měsíců nerozhodne o zařazení otázky na pořad jednání, není tato nadále brána v potaz. Srovnej čl. 115 odst. 1 Jednacího řádu EP.

²²⁸ Podrobněji viz Příloha č. II a Příloha č. III Jednacího řádu EP.

²²⁹ O obsahu ústní interpelace musí být Komise spravena nejméně jeden týden před konáním zasedání, na kterém má být interpelace vznesena. Komise je povinna zajistit přítomnost alespoň jednoho člena Komise, který danou interpelaci zodpoví. U písemné interpretace vzhledem k její povaze není žádná taková lhůta stanovena. Srovnej čl. 116 a znění bodu 14 Přílohy č. II Jednacího řádu EP.

²³⁰ Zodpovězení ústní interpretace Jednací řád předpokládá přímo na jednání, na kterém byla otázka vznesena. Komise je povinna na tomto jednání zajistit účast kompetentního člena, který je schopen otázku zodpovědět. V případě písemných interpelací jsou pak stanoveny dvě lhůty a to lhůta tří týdnů v případě tzv. prioritních otázek (každý poslanec Evropského parlamentu má nárok na jednu takovou otázku za kalendářní měsíc), resp. 6 týdnů v případě ostatních písemných interpelací. Srovnej čl. 117 odst. 4 a přílohu č. III Jednacího řádu EP.

²³¹ V případě písemných interpelací jsou tyto zveřejňovány včetně odpovědi Komise v Úředním věstníku Evropské unie. Srovnej čl. 117 odst. 5 Jednacího řádu EP.

²³² *2011 Annual Activity Report*. Brusel: Secretariat General, 2012, s. 24 - 25.

jednotlivých institucí a systémů, tak nedostatků přijímané legislativy, či celospolečenských problémů. Za všechny uvedme např. interpelace řešící skandál s nekvalitními silikonovými implantáty a s tím spojeného selhání dozorových orgánů EU²³³ či nefungující vyhledávání v systému Eur-lex²³⁴.

Další z kontrolních pravomocí uplatňovaných Evropským parlamentem vůči Komisi je jeho diskreční pravomoc v oblasti personálního obsazení Komise. Snaha Evropského parlamentu moci ovlivnit personální obsazení Komise sahá do období počátků Společenství. Již v roce 1963 na základě rezoluce z 27. června požadoval jeho zapojení do jmenování Komise²³⁵. V osmdesátých letech pak Stuttgartská slavnostní deklarace stanovila závazek vlád členských států zjistit názor širšího předsednictva Evropského parlamentu na jmenování kandidáta na předsedu Komise. Stejně tak zapojovala Evropský parlament do diskuse o programu činnosti Komise²³⁶. K dalšímu rozšíření pravomocí Evropského parlamentu ve vztahu k jmenování Komise došlo na základě přijetí Maastrichtské smlouvy, jež Evropskému parlamentu zajistila právo být konzultován vládami členských států ve věci nominace předsedy Komise a právo hlasovat o Komisi jako celku²³⁷. Od roku 1994 se pak uplatnila procedura slyšení jednotlivých členů Komise v kompetentních výborech za účelem zjištění jejich kompetence pro výkon úřadu²³⁸. Amsterodamská smlouva pak formálně přiznala Evropskému parlamentu pravomoc vetovat nominaci předsedy Komise²³⁹. Zatím posledním posílením pravomocí přiznaných Evropskému parlamentu je navázání nominace předsedy Komise na výsledky voleb do Evropského parlamentu, které zavedla Lisabonská smlouva²⁴⁰.

Přestože Evropský parlament nedisponuje formální pravomocí schvalovat jednotlivé komisaře, de facto je tato z jeho strany uplatňována a to díky mechanismu

---

²³³ Písemná interpelace Nikolaose Chountise ze dne 23. ledna 2012 ve věci Prsních implantátů obsahujících průmyslový silikon a souladu se Směrnicí 93/42/EEC. Úř. věst. C 447, 16. ledna 2012.

²³⁴ Systém Eur-lex dlouhodobě neumožňoval vyhledávání v judikatuře Soudního dvora dle kódu. Na základě interpelace europoslankyně Zuzany Roithové byl tento dlouhodobý nedostatek odstraněn. Viz Písemná interpelace Zuzany Roithové ve věci Přístupu občanů k dokumentům EU, Úř. věst. C 138 E, 7. května 2011.

²³⁵ LENAERTS Koen, NUFFEL Piet Van: *European Union Law*. Londýn: Sweet&Maxwell, 2011, s. 513.

²³⁶ Srovnej bod 2.3.5. Stuttgartské slavnostní deklarace. Solemn Declaration on European Union. *Bulletin evropských společenství*, 1983, č. 6, s. 26.

²³⁷ Srovnej čl. 158 odst. 2 Konsolidovaného znění Smlouvy o založení Evropského společenství. Úř. věst. C 224, 31. srpna 1992, s. 1 a násl.

²³⁸ *How the European Parliament approves the European Commission. Working Document*. Brusel: Evropský Parlament, 2004, s. 5.

²³⁹ Srovnej čl. 214 odst. 2 Konsolidovaného znění Smlouvy o založení Evropského společenství. Úř. věst. C 340, 10. listopadu 1997, s. 1 a násl.

²⁴⁰ Srovnej čl. 17 odst. 7 SEU.

slyšení a dvoufázového schvalování Komise. Příkladem nám může být jmenování Barrosovy Komise v roce 2004, kdy parlamentní komise pro občanské svobody vydala negativní stanovisko ke jmenování italského eurokomisaře Rocco Buttiglioneho a to kvůli jeho názorům na rovnost pohlaví a práva homosexuálů. Evropský parlament toto stanovisko podpořil. Italská vláda sice zprvu odmítala Buttiglioneho stáhnout, ale po zamítnutí komise jako celku Evropským parlamentem, byla donucena jej nahradit Francem Frattinim. Stejně tak v roce 2009 došlo ke stažení eurokomisařky za Rumunsko Rumiany Jelevy po rozsáhlé kritice členů Evropského parlamentu vztahující se k jejímu napojení na bulharské podsvětí²⁴¹.

Kromě samotné nominace Komise disponuje Evropský parlament taktéž právem Komisi odvolat. Již Smlouva o ESUO přiznávala tehdejšímu Shromáždění právo odvolat členy Vysokého úřadu, přijetím římských smluv pak toto právo rozšířilo, co do důvodů odvolání²⁴². Současná právní úprava odvolání Komise je obsažena v čl. 17 a čl. 234 SEU a v čl. 107 Jednacího řádu EP. Komisi může být vyslovena nedůvěra na základě návrhu podaného nejméně jednou desetinou členů Evropského parlamentu, přičemž mezi podáním návrhu a samotným vyslovením nedůvěry musí uplynout lhůta nejméně tří dnů. Pro samotné vyslovení nedůvěry je pak vyžadováno kvórum dvou třetin hlasujících, kteří současně představují nejméně jednu polovinu všech členů Evropského parlamentu.

Kromě samotného institutu odvolání Komise jako celku byl na základě jednání mezi Evropským parlamentem a Komisí dohodnut mechanismus odvolání jednotlivých členů Komise. Díky zavedení institutu nucené rezignace komisaře po rozhodnutí předsedy Komise²⁴³ je zde dán prostor pro jednání mezi předsedou Komise a Evropským parlamentem o možnosti výměny jednotlivého eurokomisaře v prevenci odvolání Komise jako celku²⁴⁴.

Institut odvolání Komise není vzhledem k potřebnosti širokého politického konsenzu často využíván. Doposud byl užit toliko desetkrát²⁴⁵, nutno podotknout, že ani v jednom z případů nedošlo k samotnému odvolání Komise²⁴⁶.

---

²⁴¹ HIX, Simon, HOYLAND, Bjorn. *The Political System of the European Union*. Londýn: Palgrave Macmillan, 2011, s. 44.

²⁴² Podrobněji viz první kapitola.

²⁴³ Srovnej čl. 17 odst. 6 SEU.

²⁴⁴ Srovnej čl. 5 Rámcové dohody o vztazích mezi Evropským parlamentem a Evropskou komisí. Úř. věst. L304/49, 20. listopadu 2010, s. 47 a násl.

²⁴⁵ LENAERTS Koen, NUFFEL Piet Van: *European Union Law*. Londýn: Sweet&Maxwell, 2011, s. 457.

I přesto se jedná o poměrně silný nástroj, který se Evropský parlament učí využívat. Posun v jeho užití je patrný zejména od druhé poloviny 90. let, kdy byl užit několikrát jako nástroj politického tlaku umožňující prosazení vůle Parlamentu proti Komisi.

Příkladem nám může být rok 1998, kdy na základě propuknuvší paniky kolem tzv. nemoci šílených krav (BSE) čelila Komise poměrně silné kritice ze strany veřejnosti. Evropský parlament tehdy dosáhl díky pohrůžce odvolání Komise potřebných změn v přístupu Komise ke kontrole potravin²⁴⁷.

Dalším příkladem může být finanční skandál Santerovy komise v roce 1999. Komise tehdy čelila obvinění z úplatkářství a protěžování rodinných příslušníků. Pod hrozbou odvolání tehdejší předseda Santer souhlasil se zřízením nezávislé vyšetřovací komise, jež měla případ vyšetřit, stejně tak se zavázal k rozsáhlým organizačním změnám v Komisi a jejím administrativním aparátu, které měly danému chování do budoucna zabránit. Nutno dodat, že tím Santer oddálil pád Komise jen o několik měsíců, neboť po zveřejnění závěrů vyšetřovací komise, která potvrdila obvinění z úplatkářství a klientelismu, sám den před dalším hlasováním o odvolání rezignoval²⁴⁸.

Dalším z nástrojů kontroly Komise ze strany Evropského parlamentu je fiskální oblast, kde podstatnou roli hraje návrh struktury rozpočtu a jeho jednotlivých položek. V tomto případě se ovšem jedná nejen o ryze kontrolní pravomoc Evropského parlamentu ale i o nástroj prosazování jeho zájmů, jako je tomu např. v otázkách financování společné bezpečnostní a zahraniční politiky (viz podkapitola o rozpočtových pravomocích). Stejně tak Evropský parlament vykonává kontrolu nad jednotlivými výdaji a jejich souladem s navrženým rozpočtem a to prostřednictvím projednávání závěrečného účtu²⁴⁹.

Poslední oblastí kontroly Komise je pak oblast spojená s povinností Komise informovat Evropský parlament o své činnosti. V souladu s ustanoveními čl. 233 a 249 odst. 2 SFEU projednává Evropský parlament každoročně zprávu o činnosti Komise. Kromě této zprávy projednává i řadu dalších zpráv Komise, které je

---

²⁴⁶ Nejblíže k odvolání byl Evropský parlament v případě rozhodování o osudu Santerovy komise v roce 1999, kdy samotnému odvolání předsedal Santer svou rezignací. Podrobněji dále v textu.

²⁴⁷ HIX, Simon, HOYLAND, Bjorn. *The Political System of the European Union*. Londýn: Palgrave Macmillan, 2011, s. 44 - 45.

²⁴⁸ Tamtéž.

²⁴⁹ Srovnej čl. 318 a 319 SFEU.

v souladu s ustanovením Smluv povinna vypracovat²⁵⁰, případně se podílí na formování jejích kritérií²⁵¹. Komise je také na žádost Evropského parlamentu povinna poskytnout jakékoli informace týkající se výkonu kontrolní činnosti Evropského parlamentu a to včetně důvěrných²⁵².

Shrneme-li celkově vztah vzájemné interakce Evropského parlamentu a Komise v oblasti kontrolních mechanismů, lze konstatovat, že je tento obdobný vztahu vlád a parlamentů v parlamentních demokraciích na národní úrovni.

3.3.2. Kontrolní mechanismy Evropského parlamentu uplatňované vůči Radě

Kontrolní pravomoc Evropského parlamentu vůči Radě je diametrálně odlišná od jeho kontrolní pravomoci vůči Komisi. Rozdíl lze nejlépe pochopit v kontextu kompozice tohoto orgánu, kde Rada coby orgán mezivládní je odpovědná primárně národním parlamentům²⁵³.

Ujednání smluv neobsahují žádný výčet kontrolních mechanismů ani formální ustanovení obsahující jakýkoli odpovědnostní závazek Rady vůči Evropskému parlamentu.

Nelze však konstatovat, že by Evropský parlament nevykonával žádné, byť nepřímé, kontrolní pravomoci vůči Radě. Jako příklad můžeme uvést oblast společné bezpečnostní a zahraniční politiky, kde v souladu s článkem 36 Smlouvy o EU je Evropský parlament oprávněn klást Radě otázky a dávat doporučení. Stejně tak je Rada povinna informovat Evropský parlament o vývoji v oblasti hospodářských politik členských států²⁵⁴ a při nebezpečném nárůstu schodku veřejných financí členského státu²⁵⁵.

---

²⁵⁰ Jedná se zejména o každoroční zprávu o činnosti v oblasti sociální politiky (čl. 159 SFEU) a o vývoji sociální situace v Unii (čl. 161 SFEU), o zprávu o činnosti v oblasti výzkumu a technologického rozvoje (čl. 190 SFEU) a v oblasti boje proti podvodům a jiným protiprávním jednáním poškozujícím finanční zájmy Unie (čl. 325 odst. 5 SFEU). Krom toho Komise každé tři roky vypracovává a Evropskému parlamentu předkládá zprávu o pokroku při upevňování hospodářské, sociální a územní soudržnosti (čl. 175 SFEU).

²⁵¹ Srovnej čl. 148 odst. 2 SFEU, týkající se zásad politiky zaměstnanosti členských států.

²⁵² Srovnej Přílohu č. II Jednacího řádu EP.

²⁵³ Srovnej čl. 10 odst. 2 SEU.

²⁵⁴ Srovnej čl. 121 odst. 5 SFEU.

²⁵⁵ Srovnej čl. 126 odst. 11 SFEU.

3.3.3. Kontrolní mechanismy Evropského parlamentu uplatňované vůči Evropské radě.

V případě kontroly Evropské rady Evropským parlamentem panuje situace obdobná vztahu Evropského parlamentu a Rady. Opět zde absentuje odpovědnostní či kontrolní mechanismus ve Smlouvách, nepřímá kontrola se pak omezuje toliko na informování Evropského parlamentu o jednotlivých zasedáních Evropské rady²⁵⁶.

3.3.4. Kontrolní mechanismy Evropského parlamentu uplatňované vůči ostatním orgánům a členským státům

Evropský parlament ve vztahu k ostatním unijním orgánům disponuje zpravidla nepřímou kontrolní pravomocí spočívající jednak v projednávání výročních zpráv (Evropský veřejný ochránce práv²⁵⁷, Evropská centrální banka²⁵⁸), jednak v možnosti ovlivnit personální obsazení kontrolních orgánů ať již formou konzultace (Účetní dvůr²⁵⁹, Výkonná rada Evropské centrální banky²⁶⁰, pozice ředitele Evropského úřadu pro boj proti podvodům²⁶¹) či přímo (Evropský veřejný ochránce práv²⁶²), případně prostřednictvím orgánu, do něž Evropský parlament deleguje svého zástupce (výběr soudců a generálních advokátů Soudního dvora²⁶³).

Ve vztahu k evropskému ombudsmanovi, vykonává Evropský parlament jeho prostřednictvím kontrolu všech unijních orgánů vyjma Soudního dvora EU, neb jak vyplývá z rozsahu věcné příslušnosti evropského ombudsmana je tento v souladu s čl. 228 odst. 1 SEU oprávněn prošetřit případy nesprávného úředního postupu orgánů, institucí nebo jiných subjektů Unie s výjimkou Soudního dvora EU při výkonu jeho jurisdikce, přičemž tak činí ať již na přímý podnět či na podnět zástupce Evropského parlamentu.

Členové Evropského parlamentu jsou o jeho činnosti každoročně informováni prostřednictvím výroční zprávy o činnosti, kterou ombudsman Evropskému

---

²⁵⁶ Podle čl. 15 odst. 6 písm. d) SFEU předkládá předseda Evropské rady po každém jejím zasedání zprávu Evropskému parlamentu.

²⁵⁷ Srovnej čl. 228 odst. 1 SFEU.

²⁵⁸ Srovnej čl. 284 odst. 3 SFEU.

²⁵⁹ Srovnej čl. 286 odst. 2 SFEU.

²⁶⁰ Srovnej čl. 283 odst. 2 SFEU.

²⁶¹ Srovnej čl. 5 odst. 1 Rozhodnutí Komise ze dne 28. dubna 1999 o zřízení Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF), Úř. věst. L 136, 31. května 1999, s. 20 - 22.

²⁶² Srovnej čl. 228 SFEU.

²⁶³ Srovnej čl. 253 a 255 SFEU.

parlamentu předkládá vždy na konci každého ročního zasedání. Na základě zprávy ombudsmana je pak příslušným výborem vypracována zpráva, která je dále projednána plénem Evropského parlamentu²⁶⁴.

Dalším z orgánů, jež jsou povinny předkládat výroční zprávu o činnosti, je Evropská centrální banka. Ta každoročně informuje Evropský parlament o svých aktivitách a měnové politice. Prezident a další členové Výkonné rady Evropské centrální banky jsou dále povinni zodpovídat případné dotazy Evropského parlamentu²⁶⁵.

Ve vztahu k členským státům vykonává Evropský parlament jednak nepřímou kontrolní pravomoc a to v souvislosti s projednáváním zpráv o jejich „deviantním“ chování, ať již se týká porušování vytyčené hospodářské politiky členských států²⁶⁶, či nebezpečného nárůstu schodku veřejných financí²⁶⁷, případně porušování základních hodnot EU²⁶⁸, jednak disponuje možností podrobit státy a jejich orgány případnému vyšetřování v souvislosti s řádným projednáním petic podaných občany EU²⁶⁹. V neposlední řadě je Evropský parlament oprávněn členský stát vyzvat ke konání v případě jeho nečinnosti²⁷⁰.

---

²⁶⁴ Srovnej čl. 205 odst. 2 Jednacího řádu EP.

²⁶⁵ Srovnej čl. 284 odst. 3 SFEU.

²⁶⁶ Srovnej čl. 121 odst. 5 SFEU.

²⁶⁷ Srovnej čl. 126 odst. 11 SFEU.

²⁶⁸ V případě, kdy členský stát porušuje základní hodnoty EU, kterými v souladu s čl. 2 Konsolidovaného znění Smlouvy o Evropské Unii jsou úcta k lidské důstojnosti, svoboda, demokracie, rovnost, dodržování právního státu a lidských práv, včetně práv příslušníků menšin, je Evropský parlament oprávněn vyzvat Radu k pozastavení výkonu jeho práv v rámci EU. Srovnej čl. 2 a čl. 7 SEU.

²⁶⁹ Srovnej čl. 227 SFEU.; a čl. 185 odst. 1 2 Jednacího řádu EP.

²⁷⁰ Srovnej Rozsudek ze dne 10. února 1983, *Lucemburské vévodství v. Evropský parlament*, 230/81, Sb. rozh. s. 00255, bod 39.

3.4. Ostatní pravomoci Evropského parlamentu

Mezi ostatní pravomoci Evropského parlamentu lze zařadit jeho postavení privilegovaného žalobce a s tím spojené právo obrátit se na Soudní dvůr EU a jeho pravomoci ve vnějších vztazích EU.

3.4.1. Evropský parlament jako žalobce u Soudního dvora EU

Žaloby podané Evropským parlamentem se mohou dotýkat otázek neplatnosti aktů vydaných ostatními orgány Unie²⁷¹, porušení Smluv spočívajícího v nečinnosti²⁷², případně přezkumu souladu mezinárodních dohod se Smlouvami²⁷³ s výjimkou případů, kdy se daná problematika dotýká oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky²⁷⁴.

3.4.2. Pravomoci ve vnějších vztazích

Role Evropského parlamentu je jednak determinována jeho pravomocemi v oblasti rozpočtu, jednak jeho zapojením v případě negociace mezinárodních smluv.

Pravomoci Evropského parlamentu v oblasti vnějších vztahů lze rozčlenit do čtyř podoblastí. První z nich se dotýká otázek členství v EU. Evropský parlament v této souvislosti schvaluje asociační dohody²⁷⁵, stejně tak je jeho souhlas vyžadován v případě přijímání nových členů²⁷⁶. V neposlední řadě hraje významnou roli i v případě vystoupení členského státu z EU, kde musí vyslovit souhlas s podmínkami dohody o vystoupení uzavřené mezi členským státem a Uní zastoupenou Radou²⁷⁷.

Druhou z podoblastí je pak uzavírání mezinárodních dohod s třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi, kde je uzavření dohody buď přímo podmíněné

---

²⁷¹ Srovnej čl. 263 SFEU.

²⁷² Srovnej čl. 265 SFEU.

²⁷³ Srovnej čl. 218 odst. 11 SFEU.

²⁷⁴ Srovnej čl. 275 SFEU.

²⁷⁵ Srovnej čl. 217 a 218 odst. 6 písm. a) 218 SFEU.

²⁷⁶ Srovnej čl. 49 a 218 SFEU.

²⁷⁷ Srovnej čl. 50 odst. 2 SFEU.

souhlasem Evropského parlamentu²⁷⁸, případně je tento povinně konzultován. Jedná se zejména o dohody týkající se hospodářské, finanční a technické spolupráce²⁷⁹. Evropský parlament přijetím Lisabonské smlouvy získal nově pravomoc mezinárodní dohodu ve vybraných případech odmítnout. Poprvé tohoto práva využil teprve nedávno, v červenci 2012, kdy zamítl přijetí Obchodní dohody proti padělání ACTA²⁸⁰.

V oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky²⁸¹ jsou Evropskému parlamentu přiznány jen neformální pravomoci spočívající v právu být konzultován Vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ve věcech hlavních hledisek a základních voleb SZBP. Evropský parlament dává Radě a Vysokému představiteli nezávazná doporučení. Dvakrát ročně se pak na půdě Evropského parlamentu může konat rozprava týkající se pokroku v SZBP²⁸². Evropský parlament v oblasti SZBP není oprávněn využít ani iniciativní pravomoc vůči Komisi²⁸³ ani případný soudní přezkum Soudním dvorem²⁸⁴.

Poslední, čtvrtou podoblastí je pak oblast rozvojové spolupráce, kde je Evropský parlament společně s Radou legitimován přijímat vhodná opatření. Zpravidla se jedná o akty sekundárního práva, které jsou přijímány oběma orgány v režimu procedury spolurozhodování (řádné legislativní procedury). Jedná se zejména o víceleté programy spolupráce a tématicky zaměřené programy k odstraňování chudoby²⁸⁵.

Samotný proces zapojení Evropského parlamentu do procesu negociace mezinárodních dohod je vymezen jednak normami primárního práva, jednak

---

²⁷⁸ Dohoda o přistoupení Unie k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, dohody vytvářející zvláštní institucionální rámec zavedením postupů spolupráce, dohody mající významný dopad na rozpočet Unie, dohody v oblastech, na něž se vztahuje buď řádný legislativní postup, nebo zvláštní legislativní postup, v němž je vyžadován souhlas Evropského parlamentu. Srovnej čl. 218 odst. 6 písm. a) 218 SFEU.

²⁷⁹ Výjimku z diskrece Evropského parlamentu představují mezinárodní dohody týkající se oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Srovnej čl. 207 a čl. 218 SFEU.

²⁸⁰ Legislativní usnesení Evropského parlamentu ze dne 4. července 2012 k návrhu rozhodnutí Rady o uzavření Obchodní dohody proti padělatelství mezi Evropskou unií a jejími členskými státy, Austrálií, Kanadou, Japonskem, Korejskou republikou, Spojenými státy mexickými, Marockým královstvím, Novým Zélandem, Singapurskou republikou, Švýcarskou konfederací a Spojenými státy americkými (12195/2011 – C7-0027/2012 – 2011/0167(NLE)), P7_TA-PROV(2012)0287.

Podrobněji viz *Evropský parlament odmítl dohodu ACTA* [online]. evropsky-parlament.cz, 4. července 2012 [cit. 25. července 2012]. Dostupné na <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/press-release/pr-2012/pr-2012-July/pr-2012-Jul-2.html>>.

²⁸¹ Legitimita Evropského parlamentu v této oblasti je dána zejména čl. 24 a čl. 36 SEU.

²⁸² Srovnej čl. 36 SEU.

²⁸³ Srovnej čl. 225 SFEU a čl. 24 SEU.

²⁸⁴ Srovnej čl. 263, čl. 265 a čl. 275 SFEU.

²⁸⁵ Srovnej čl. 208 a čl. 209 SFEU.

Jednacím řádem EP a rámcovou interinstitucionální dohodou mezi Evropským parlamentem a Komisí²⁸⁶.

Evropský parlament je konzultován Radou zpravidla před zahájením negociačního procesu. Návrh je projednán příslušným výborem, který vypracuje pro parlament zprávu a nadále je povolán negociační proces monitorovat²⁸⁷. V případech, kdy si posouzení návrhu vyžaduje více času, je výbor, skupina nejméně 40 poslanců, či politická skupina oprávněna požádat Radu, aby nevydala souhlas k jednání dříve, než bude vyjednávací mandát v EP řádně projednán²⁸⁸.

Na základě zprávy příslušného výboru se Evropský parlament může usnést na doporučeních, jež mají být dále zohledněny při uzavírání smluv²⁸⁹. K výslednému znění mezinárodních dohod vzešlého z negociací se pak Evropský parlament vyjadřuje buďto formou souhlasu nebo je v dané věci konzultován (viz výše).

---

²⁸⁶ Rámcová dohoda o vztazích mezi Evropským parlamentem a Evropskou komisí. Úř. věst. L304/49, 20. listopadu 2010, s. 47 a násl.

²⁸⁷ Dle čl. 207 odst. 3 a čl. 218 je Komise a Rada povinna Evropský parlament pravidelně o stavu jednání informovat.

²⁸⁸ Srovnej čl. 90 odst. 2 Jednacího řádu EP.

²⁸⁹ Srovnej čl. 90 odst. 4 Jednacího řádu EP.

Závěr

Jak je patrné, Evropský parlament prošel za posledních šest dekad značnou obměnou. Z původně nevýznamného tělesa dozorčího charakteru, se stal jeden z klíčových hráčů unijní politiky. Díky přímé volbě a posílení jeho legislativních pravomocí nabízí exekutivě (Komisi) i vládám členských států (Radě) zrcadlo mínění občanů Unie jako celku. Vzhledem k jeho kompozici a oddělení se od národních politických hřišť se jedná o pohled více transnacionální sdružující pohledy poslanců stejné politické orientace napříč všemi členskými státy. Jistým deficitem nadále zůstává absence jeho iniciační pravomoci, s tou si však více či méně úspěšně dokáže poradit díky dalším pravomocem, které v průběhu posledních desetiletí nabyly. Jedná se zejména o jeho kontrolní pravomoci vůči Komisi zahrnující jak možnost rozhodnutí o její kompozici, tak pravomoc jednotlivých poslanců interpelovat její členy ve věcech běžného života občanů Unie a s tím spojené publicity. Počet interpelací se v posledním volebním období zdvojnásobil, což svědčí o smysluplnosti tohoto nástroje. Dalším z nástrojů je pak možnost Evropského parlamentu schvalovat rozpočet jako celek. Díky svému finálnímu slovu nad podobou rozpočtu může nepřímo rozhodovat i o budoucím směřování Unie, případně touto cestou uplatnit svůj vliv i v oblastech, jež jsou mu Smlouvami de facto zapovězené (např. SZBP).

Díky své institucionální proměně získal Evropský parlament větší legitimitu i v očích občanů, kteří u něj jako jediného mohou uplatnit svůj pohled na dění v Unii ať již ve volbách, prostřednictvím petic či díky zřízení instituce Evropského veřejného ochránce práv.

Má práce si kladla za cíl zmapovat současný stav složení, resp. struktury Evropského parlamentu a pravomocí, které jsou tomuto orgánu přiřknuty. Pochopení širších souvislostí bez znalosti historického základu je vždy obtížné, i proto jsem se rozhodl čtenáři poskytnout nejprve stručnou historickou retrospektivu vývoje Evropského parlamentu. Následně jsem se zabýval složením Evropského parlamentu, přičemž jsem dal přednost nastínění aktuální institucionální struktury před rozbořením politického rozpoložení Evropského parlamentu. Konečně třetí a nejrozsáhlejší část práce byla věnována pravomocem Evropského parlamentu, v rámci které jsem se pokusil čtenáři přiblížit tyto pravomoci v kontextu legislativního rámce EU.

Literatura

2011 Annual Activity Report. Brusel: Secretariat General, 2012. 176 s.

CLERCK-SASCHSSE, Julia de, KACZYNSKI, Piotr Maciej. *The European Parliament – More powerful, less legitimate? An outlook for the 7th term*. CEPS Working Document No. 314/May 2009. Brusel: CEPS, 2009. 20 s.

Codecision and conciliation. A Guide how the Parliament co-legislates under the Treaty of Lisbon. Brusel: Directorate-General for Internal Policies of the Union, 2012. 51 s.

CRAIG, Paul. *The Lisbon Treaty: Law, Politics, and Treaty Reform* Oxford: Oxford University Press, 2010. 512 s.

CRAIG, Paul, BÚRCA, de Gráinne. *EU Law – Text, Cases and Materials*. 5. vydání. Itálie: Oxford University Press, 2011. 1155 s.

FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta: *Evropská unie*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010. 803 s.

HIX Simon, NOURY Andul G., ROLAND Gérard: *Democratic Politics in the European Parliament*. Cambridge: University Press, 2007. 242 s.

HIX, Simon, BJORN, Hoyland: *The political system of the European Union*. Londýn: Palgrave Macmillan, 2011. 400 s.

How the European Parliament approves the European Commission. Working Document. Brusel: Evropský Parlament, 2004. 17 s.

MCCORMICK, John. *European Union Politics*. Londýn: Palgrave Macmillan, 2011. 468 s.

LENAERTS Koen, NUFFEL Piet Van: *European Union Law*. Londýn: Sweet&Maxwell, 2011. 1047 s.

SHACKLETON, Michael, PETERSON, John. *The Institutions of the European Union*. 2.vydání. Londýn: Oxford University Press, 2006. 416 s.

ŠIŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1. Ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde, 2007. 310 s.

ZBÍRAL, Robert: *Institucionální rámec Evropské unie. Právně-politologický pohled*. Praha: Linde, 2007. 239 s.

Ženy v Evropském parlamentu. Lucemburk: Oddělení pro rovnost a rozmanitost GŘ pro personál, 2011. 25 s.

Odborné články

LEHMANN, Wilhelm: *The European Parliament: Historical Background* [online]. Europarl.europa.eu, 12.2011 [cit. 16. července 2012]. Dostupné na <http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/en/FTU_1.3.1.pdf>.

LEHMANN, Wilhelm: *The European Parliament: Historical Background* [online]. Europarl.europa.eu, 12.2011 [cit. 16. července 2012]. Dostupné na <http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/en/FTU_1.3.1.pdf>.

LEHMANN, Wilhelm: *Lisabonská smlouva* [online]. Europarl.europa.eu, 1.2012 [cit. 16. července 2012]. Dostupné na <http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/cs/FTU_1.1.5.pdf>.

RITTBERGER, Berthold: The Creation and Empowerment of the European Parliament. *Journal of Common Market Studies*, 2003, roč. 43, č. 2, s. 203 - 225.

Solemn Declaration on European Union. *Bulletin evropských společenství*, 1983, č. 6, s. 26.

TRÁVNÍČKOVÁ, Zuzana. Imunita členů evropského parlamentu. *Současná Evropa*, 2009, č. 2, s. 21 – 34.

YORDANOVA, Nikoleta: The European Parliament: In need of a theory. *European Union Politics*, 2011, roč. 12, č. 4, s. 597 – 617.

ZBÍRAL, Robert. *Jak rychle (a nenápadně) lze změnit primární právo EU aneb jak je možné ošálit Václava Klause?* [online]. Jinepravo.blogspot.cz, 21. října 2010 [cit. 16. července 2012]. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.cz/2010/10/robert-zbiral-jak-rychle-nenapadne-lze.html>>.

Webové odkazy

Blame game starts as Working Time talks collapse [online]. Euractiv.com, 28. dubna 2009 [cit. 30. července 2012]. Dostupné na <<http://www.euractiv.com/socialeurope/blame-game-starts-working-time-t-news-221845>>.

Evropský parlament: Výbory [online]. europarl.europa.eu [cit. 15. srpna 2012]. Dostupné na <<http://www.europarl.europa.eu/committees/cs/full-list.html>>.

Evropský parlament: Poslanci EP [online]. europarl.europa.eu [cit. 15. srpna 2012]. Dostupné na <<http://www.europarl.europa.eu/meps/cs/performsearch.html>>.

Evropský parlament odmítl dohodu ACTA [online]. evropsky-parlament.cz, 4. července 2012 [cit. 25. července 2012]. Dostupné na <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/press-release/pr-2012/July/pr-2012-Jul-2.html>>

Kontrolní pravomoci [online]. evropsky-parlament.cz [cit. 25. července 2012]. Dostupné na <http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/powers/control.html>>.

Právní prameny

Act Concerning the Election of the Members of the European Parliament by Direct Universal Suffrage ze dne 20 září 1976. Úř. věst. L 278, 8. října 1976, s. 5 - 11.

Akt o volbě zastupitelů ve Shromáždění ve všeobecných a přímých volbách [online]. senat.cz [cit. 25. července 2012]. Dostupné na http://www.senat.cz/evropa/zakladni/akt_o_volbe_zastupitelu.pdf>.

Amsterodamská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské unii, smlouvy o založení evropských společenství a některé související akty. Úř. věst. C 340/1997, 10. listopadu 1997, s. 1 - 144.

Jednotný evropský akt. Úř. věst. L 169, 29. června 1987, s. 27.

Jednací řád Evropského parlamentu. 7. volební období. Červenec 2012. EP-PE_REGL(2012)07-03 [online]. europarl.europa.eu, 3. července 2012 [cit. 12. srpna 2012]. Dostupné na [http://www.europarl.europa.eu/RegData/RegData/reglement/2012/07-03/EP-PE_REGL\(2012\)07-03_CS.rtf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/RegData/reglement/2012/07-03/EP-PE_REGL(2012)07-03_CS.rtf)>.

Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii. Úř. věst. C 83/13, 30. března 2010, s. 13 a násl.

Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie. Úř. věst. C 83/13, 30. března 2010, s. 47 a násl.

Konsolidované znění Smlouvy o založení Evropského společenství. Úř. věst. C 224/1, 31. srpna 1992, s. 1 a násl.

Konsolidované znění Smlouvy o založení Evropského společenství. Úř. věst. C 340, 10. listopadu 1997, s. 1 a násl.

Legislativní usnesení Evropského parlamentu ze dne 4. července 2012 k návrhu rozhodnutí Rady o uzavření Obchodní dohody proti padělatelství mezi Evropskou unií a jejími členskými státy, Austrálií, Kanadou, Japonskem, Korejskou republikou, Spojenými státy mexickými, Marockým královstvím, Novým Zélandem, Singapurskou republikou, Švýcarskou konfederací a Spojenými státy americkými (12195/2011 – C7-0027/2012 – 2011/0167(NLE)), P7_TA-PROV(2012)0287.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady 1049/2001 ze dne 30. května 2001, o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise. Úř. věst. L 145/43, 31. května 2001, s. 331 a násl.

Návrh protokolu, kterým se mění protokol (č.36) o přechodných ustanoveních ze dne 4. prosince 2009. Sp.zn. 17196/09.

Písemná interpelace Nikolaose Chountise ze dne 23. ledna 2012 ve věci Prsních implantátů obsahujících průmyslový silikon a souladu se Směrnicí 93/42/EEC. Úř. věst. C 447, 16. ledna 2012.

Písemná interpelace Zuzany Roithové ve věci Přístupu občanů k dokumentům EU, Úř. věst. C 138 E, 7. května 2011.

Prohlášení Evropské rady Lisabonská smlouva – přechodná opatření týkající se složení Evropského parlamentu. Příloha 1 Závěry předsednictví – Brusel 11. a 12. prosince 2008. Sp. zn. 17271/1/08 REV 1, str. 14.

Rámcová dohoda o vztazích mezi Evropským parlamentem a Evropskou komisí. Úř. věst. L304/49, 20. listopadu 2010, s. 47 a násl.

Resolution on Draft General Budget of the European Communities for the Financial Year 1980 (Section III – Commission) as amended by Parliament and modified by the Council, and on the Total Rejection of the 1980 Draft Budget, Úř. věst. C 4/37, 7. ledna 1980, s. 37 a násl.

Resolution on the Rejection of the Draft Supplementary and Amending Budget No. 1/82 As modified by the Council. Úř. věst. C 13/67, 17. ledna 1983, s. 67 a násl. a Resolution rejecting the Draft General Budget of the European Communities for the 1985 Financial Year. Úř. věst. C 12/90, 14. ledna 1985, s. 90 a násl.

Rozhodnutí Komise ze dne 28. dubna 1999 o zřízení Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF), Úř. věst. L 136, 31. května 1999, s. 20 - 22.

Rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 28. září 2005 o přijetí statutu poslanců Evropského parlamentu (2005/684/ES, Euratom), Úř. věst. L 262, 7. října 2005, s. 1 - 10.

Rozhodnutí Rady ze dne 25. června 2002 a ze dne 23. září 2002, kterým se mění Akt o volbě zastupitelů v Evropském parlamentu ve všeobecných a přímých volbách, jenž je připojen k rozhodnutí 76/787/ESUO, EHS, Euratom. Úř. věst. L 283, 21. října 2002, s. 1 - 4.

Smlouva o Evropské unii. Úř. věst. L 93/293, 29. července 1992, s. 61 a násl.

Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli ze dne 18. září 1951 [online]. eur/lex.europa.eu. [cit. 15. července 2012]. Dostupné na <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/11951K/tif/TRAITES_1951_CECA_1_EN_0001.tif>.

Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství ze dne 25. března 1957 [online]. eur/lex.europa.eu. [cit. 15. července 2012]. Dostupné na <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/11957E/word/11957E.doc>>.

Smlouva z Nice pozměňující smlouvu o Evropské unii, smlouvy o založení evropských společenství a některé související akty. Úř. věst. C 80/2001, 10. března 2001, s. 1 - 87.

Judikatura

Rozsudek ze dne 29. října 1980, *Roquette Frères v. Rada*, 138/79, Sb. rozh. s. 03333.

Rozsudek ze dne 10. května 1995, *European Parliament v. Council of the European Union*, C-417/93, Sb. rozh. s. I-01185.

Rozsudek ze dne 5. července 1995, *Evropský Parlament v. Rada*, C-21/94, Sb. rozh. s. I-01827.

Rozsudek ze dne 10. června 1997, *Evropský parlament v. Rada*, C-392/95 Sb. rozh. s. I-03213.

Rozsudek ze dne 16. července 1992, *Evropský Parlament v. Rada*, C-65/90, Sb. rozh. s. I-4593.

Rozsudek ze dne 27. září 1988, *Komise v. Rada*, 165/87, Sb. rozh. s. 05545.

Rozsudek ze dne 10. února 1983, *Lucemburské vévodství v. Evropský parlament*, 230/81, Sb. rozh. s. 00255.